

FAUNABEHEERPLAN
KONIJN
ZUID-HOLLAND
2023-2029

Faunabeheereenheid Zuid-Holland
juli 2023
Den Haag

*Faunabeheereenheid
Zuid-Holland*

SAMENVATTING

Het voorliggende Faunabeheerplan konijn Zuid-Holland 2023 – 2029 bevat een beschrijving en onderbouwing van het voorgenomen faunabeheer t.a.v. het konijn in Zuid-Holland in de periode 2023 - 2029. Dit konijnenbeheer is grotendeels een voortzetting van het in de vorige faunabeheerplanperiode uitgevoerde beheer. Dat wil zeggen dat konijnen alleen op specifieke locaties worden beheerd: op industrieterreinen, bij (spoor)wegen en dijklichamen, op begraafplaatsen en sportvelden, en op openbare locaties met schade zoals nader geduid in dit faunabeheerplan. Al deze locaties hebben met elkaar gemeen dat konijnen er schade veroorzaken en beheer vaak in de nacht moet worden uitgevoerd.

Konijnen zijn sterk plaatsgebonden. Indien konijnen op een schadegevoelige locatie aanwezig zijn, kan schade worden voorkomen door de konijnenstand op de locatie naar beneden te brengen en vervolgens op deze stand te houden. Hoe verder de stand naar beneden wordt gebracht (en vervolgens op deze lage stand gehouden), hoe minder konijnen er hoeven te worden gedood. Een lage stand verzekert tevens het beste dat schade wordt voorkomen. Omdat konijnenbeheer op de specifieke schadelocaties wordt uitgevoerd ter bescherming van de volksgezondheid en openbare veiligheid is dit des te meer van belang. Deze aanpak is in de vorige planperiode uitgevoerd, heeft geleid tot een aanzienlijke daling van het aantal gedode konijnen op industrieterreinen en nabij taluds van wegen en dijken, en wordt voortgezet.

In de vorige planperiode heeft het konijnenbeheer zich geconcentreerd in het havengebied van Rotterdam. In de periode 2017 - 2022 maakten gemiddeld per jaar 32 bedrijven in het Rotterdamse havengebied gebruik van de ontheffing. Verder werd de ontheffing gebruikt bij andere industrieterreinen (2 locaties gemiddeld per jaar), taluds van ((spoor)wegen en dijken (vijf locaties gemiddeld per jaar), op begraafplaatsen (4 locaties gemiddeld per jaar), op sportvelden (6 locaties gemiddeld per jaar) en op recreatieterreinen (1 à 2 locaties per jaar). Dit beeld wijzigt naar verwachting niet in de periode 2023 – 2029.

Virusziekten hebben een zware wissel getrokken op de Nederlandse konijnenstand: sinds 1953 Myxomatose en sinds 1990 VHS (viraal Hemorragisch Syndroom). De staat van instandhouding van het konijn is daardoor ongunstig. Omdat het konijnenbeheer alleen op specifieke locaties wordt uitgevoerd en gezien de hoge voortplantingscapaciteit van het konijn, heeft het beheer geen negatieve invloed op de staat van instandhouding.

Er zijn enkele wijzigingen t.o.v. het beheer in de vorige planperiode. In de eerste plaats is de jacht op het konijn sinds 2022 gesloten. Voor het beheer op de hierboven genoemde schadelocaties maakt dit in de praktijk niet uit: het beheer wordt uitgevoerd op basis van de landelijke vrijstelling en de aan te vragen ontheffing voor duurzaam beheer. Het niet kunnen uitvoeren van de jacht kan wel leiden tot het ontstaan van schade aan landbouwgewassen en (moes)tuinen. Temeer omdat n.a.v. een recente uitspraak van de Raad van State, optreden op de landelijke vrijstelling ter voorkoming van dit type schade in dit faunabeheerplan is uitgesloten. Mocht er hierdoor aanzienlijke schade ontstaan, vraagt de FBE een ontheffing aan om deze schade te kunnen beperken.

SAMENVATTING	2
1 INLEIDING	5
1.1 DIT FAUNABEHEERPLAN.....	5
1.2 WETTELIJKE REGELING FAUNABEHEER(PLAN) EN DEFINITIES	5
1.3 KONIJNENBEHEER: JACHT, BESTRIJDING DOOR GRONDGEBRUIKERS EN DUURZAAM BEHEER.....	7
1.4 JACHT OP KONIJN: VOORKOMEN VAN SCHADE ÉN HET HANDHAVEN OF BEREIKEN VAN EEN REDELIJKE WILDSTAND	7
1.5 BESTRIJDING KONIJN DOOR GRONDGEBRUIKERS: VOORKOMEN VAN SCHADE.....	10
1.6 DUURZAAM BEHEER VAN KONIJN: VOORKOMEN VAN SCHADE	11
1.7 BETROKKEN PARTIJEN EN WERKINGSGEBIED FAUNABEHEERPLAN	12
2 SOORTOMSCHRIJVING	15
2.1 ALGEMEEN	15
2.2 LEEFWIJZE EN VOORTPLANTING.....	15
2.3 VOEDSEL.....	16
2.4 VIJANDEN.....	16
2.5 ZIEKTEN	16
3 VERSPREIDING EN AANTALONTWIKKELING	16
3.1 LANDELIJK	16
3.2 ZUID-HOLLAND	19
4 STAAT VAN INSTANDHOUDING	20
4.1 WERKWIJZE VASTSTELLEN STAAT VAN INSTANDHOUDING	20
4.2 CRITERIA VOOR BEOORDELING VAN DE STAAT VAN INSTANDHOUDING.....	21
4.3 BEOORDELING STAAT VAN INSTANDHOUDING KONIJN IN ZUID-HOLLAND.....	22
4.4 INVLOED VAN FAUNABEHEER OP DE STAAT VAN INSTANDHOUDING KONIJN IN ZUID-HOLLAND	24
5 SCHADE DOOR KONIJN AAN WETTELIJKE BELANGEN	25
5.1 SCHADE OP INDUSTRIETERREINEN.....	25
5.2 SCHADE BIJ (SPOOR)WEGEN EN DIJKLICHAMEN.....	28
5.3 SCHADE OP BEGRAAFPLAATSEN	28
5.4 SCHADE OP SPORTVELDEN	28
5.5 SCHADE OP OVERIGE LOCATIES.....	28
5.6 SCHADE AAN GEWASSEN.....	29
5.7 VERWACHTE SCHADE 2023 – 2029	29
6 MIDDELEN EN MAATREGELEN TER VOORKOMING VAN SCHADE DOOR KONIJN, JACHTPRAKTIJK EN WETTELIJKE UITVOERINGSREGELS	30
6.1 MIDDELEN EN MAATREGELEN TER VOORKOMING VAN SCHADE OP SPECIFIEKE LOCATIES: INDUSTRIETERREINEN, (SPOOR)WEGEN EN DIJKEN, SPORTVELDEN EN BEGRAAFPLAATSEN EN OVERIGE LOCATIES (O.A. RECREATIETERREINEN).....	30
6.2 MIDDELEN EN MAATREGELEN TER VOORKOMING VAN SCHADE AAN GEWASSEN	31
6.3 VANGEN EN UITZETTEN VAN KONIJNEN	32
6.4 JACHTPRAKTIJK KONIJN.....	33
6.5 WETTELIJKE UITVOERINGSREGELS.....	34
7 UITGEVOERD KONIJNENBEHEER 2016 – 2022	37
7.1 FAUNABEHEERPLAN EN UITGEVOERD KONIJNENBEHEER.....	37
7.2 AFGEGEVEN ONTHEFFINGEN EN BEZWAAR EN (HOGER) BEROEP	38
7.3 GEGEVENS GEDODE DIEREN	39

7.4	EVALUATIE FAUNABEHEER 2016 T/M 2022: ALGEMEEN	42
7.5	EVALUATIE FAUNABEHEER OP INDUSTRIETERREINEN EN BIJ (SPOOR)WEGEN EN DIJKEN	44
7.6	EVALUATIE FAUNABEHEER OP BEGRAAFPLAATSEN	45
7.7	EVALUATIE FAUNABEHEER OP SPORTVELDEN EN OVERIGE LOCATIES (O.A. RECREATIETERREINEN)	45
7.8	EVALUATIE FAUNABEHEER TER BESCHERMING VAN GEWASSEN	46
8	FAUNABEHEER 2023-2029	46
8.1	VOORTZETTING KONIJNENBEHEER	46
8.2	ESCALATIELADDER	47
8.3	BEPERKING OPTREDEN IN NATURA 2000-GEBIEDEN EN RUSTGEBIEDEN VOOR TREKGANZEN	48
8.4	ORGANISATIE UITVOERING	49
9	LITERATUUR	50

1 INLEIDING

1.1 Dit faunabeheerplan

Voor u ligt het faunabeheerplan konijn Zuid-Holland 2023 – 2029. Het konijn is een wettelijk beschermde inheemse diersoort. De belangrijkste wettelijke beschermingsinstrumenten zijn een aantal verboden (o.a. het verbod op doden) en een zorgplicht, deze zijn opgenomen in de Wet natuurbescherming (Wnb). De Wnb kent echter ook een uitzonderingsregime waarin o.a. is geregeld dat - onder voorwaarden - faunabeheer t.a.v. beschermde diersoorten mogelijk is. Dit faunabeheer wordt beschreven in en uitgevoerd op basis van een faunabeheerplan dat wordt opgesteld en vastgesteld door een faunabeheereenheid en dat vervolgens moet worden goedgekeurd door Gedeputeerde Staten (zie ook art. 3.12 Wnb). Dit faunabeheerplan van de Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (de FBE) beschrijft het faunabeheer t.a.v. het konijn (het konijnenbeheer) in de provincie Zuid-Holland gedurende de looptijd van dit faunabeheerplan (2023 – 2029). Het konijnenbeheer in de vorige planperiode is beschreven in het [Faunabeheerplan jachtsoorten Zuid-Holland 2017 – 2023](#), dit faunabeheerplan is nog van kracht tot en met 15 juli 2023. Het in dit voorliggende faunabeheerplan opgenomen konijnenbeheer is grotendeels een voortzetting van het in de vorige planperiode uitgevoerde beheer. Dat wil zeggen dat konijnen alleen op specifieke locaties worden beheerd: op industrieterreinen, bij (spoor)wegen en dijklichamen, op begraafplaatsen en sportvelden en op openbare locaties met schade zoals nader geduid in dit faunabeheerplan.

Eisen uit de Omgevingsverordening Zuid-Holland aan faunabeheerplan

In de Wet natuurbescherming en de Omgevingsverordening Zuid-Holland zijn eisen gesteld aan een faunabeheerplan. Dit faunabeheerplan bevat een invulling van deze eisen en bevat o.a. populatiegegevens, schadegegevens, het in de voorgaande planperiode uitgevoerde faunabeheer, het in de planperiode uit te voeren faunabeheer inclusief andere maatregelen dan doden en een escalatieladder, het effect van het faunabeheer op de staat van instandhouding van het konijn, en een beschrijving van de organisatie van de uitvoering.

1.2 Wettelijke regeling faunabeheer(plan) en definities

In de Wet natuurbescherming (Wnb) zijn drie faunabeheerregimes opgenomen: duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, bestrijding van schadeveroorzakende dieren door grondgebruikers en de uitoefening van de jacht; zie hiervoor o.a. art. 3.12 Wnb, waarin ook staat (in lid 1) dat de uitvoering van deze drie faunabeheerregimes moet plaatsvinden overeenkomstig een faunabeheerplan van een faunabeheereenheid¹.

Deze drie faunabeheerregimes maken het mogelijk dat wordt afgeweken van de wettelijke verboden, met name van het belangrijkste verbod: het verbod op doden. Elk regime kent zijn eigen juridische bijzonderheden maar ze zijn allemaal gericht op het beschermen van in de Wet natuurbescherming limitatief opgesomde belangen (oftewel op het voorkomen van schade aan deze wettelijke belangen). Voorbeelden van deze belangen zijn: de volksgezondheid en openbare

¹ In uitzonderingsgevallen kan beheer plaatsvinden zonder onderliggend faunabeheerplan, zie art. 3.17 lid 4 en 5 Wnb.

veiligheid, bescherming van wilde flora en fauna en voorkomen van ernstige schade aan gewassen en bossen.

Het belangrijkste verschil tussen de regimes is de wettelijke grondslag die het faunabeheer (in afwijking van de wettelijke verboden) mogelijk maakt. Duurzaam beheer wordt toegestaan in een ontheffing verleend door Gedeputeerde Staten (op basis van art. 3.17/3.10/3.8 Wnb)², bestrijding door grondgebruikers in een vrijstelling verleend door de minister of Provinciale Staten (op basis van art. 3.15 Wnb), de jacht is toegestaan in de Wnb zelf (in art. 3.20 Wnb). In een faunabeheerplan, dat is gericht op het beschermen van één of meerdere wettelijke belangen zonder dat de maatregelen leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort, worden de op grond van de drie regimes uit te voeren maatregelen (het uit te voeren faunabeheer) daarom in samenhang beschreven.

Definities

In dit faunabeheerplan gebruiken we de volgende verkorte schrijfwijzen :

- duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren: duurzaam beheer;
- bestrijding van schadeveroorzakende dieren door grondgebruikers: bestrijding door grondgebruikers;
- uitoefening van de jacht: jacht.

Faunabeheer

Faunabeheer wordt in dit faunabeheerplan gebruikt als een algemene term voor maatregelen die worden uitgevoerd in het kader van duurzaam beheer en/of bestrijding door grondgebruikers en/of uitoefening van de jacht.

Schade aan wettelijke belangen of kortweg: schade

Faunabeheer wordt uitgevoerd als dit nodig is ter bescherming van in de wet limitatief opgesomde belangen. Deze belangen zijn opgenomen in de in de artikelen 3.3, 3.8, 3.10, 3.15 en 3.17 van de Wnb. Voorbeelden van deze belangen zijn: de volksgezondheid en openbare veiligheid, bescherming van flora en fauna en voorkomen van belangrijke schade aan gewassen en bossen. In een faunabeheerplan wordt beschreven hoe deze belangen kunnen worden geschaad als er geen faunabeheer plaatsvindt. In dit faunabeheerplan wordt in dit kader de term *schade aan (wettelijke) belangen* of kortweg *schade* gebruikt.

² GS kunnen naast het verlenen van een ontheffing op basis van een aanvraag, ook een opdracht geven voor beheer (dus zonder aanvraag) op basis van art. 3.18 Wnb.

1.3 Konijnenbeheer: jacht, bestrijding door grondgebruikers en duurzaam beheer

Konijnenbeheer kan alleen worden uitgevoerd als dat nodig is (art. 3.15 lid 6 onder c en art. 3.17 lid 1 onder c Wnb³);

- ter voorkoming van door konijnen veroorzaakte schade behorende tot in de vrijstellingsregeling⁴ omschreven categorieën van schade.
- in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden en wateren en andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid of om andere dwingende redenen van groot openbaar belang;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, industrieterreinen of begraafplaatsen;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het algemeen belang;

Konijnen kunnen verschillende soorten schade veroorzaken. Ze kunnen o.a. wegen, dijken en tankwallen ondergraven en schade aan gewassen veroorzaken. In [hoofdstuk 5](#) van dit faunabeheerplan worden de verschillende soorten schade beschreven. De jacht op konijnen kan worden geopend, er is een landelijke vrijstelling van kracht die bestrijding door grondgebruikers mogelijk maakt en GS kunnen ontheffing⁵ verlenen voor duurzaam beheer. Al deze faunabeheerregimes kunnen dus worden ingezet om schade te voorkomen of te beperken. Hierbij gelden twee kanttekeningen:

1. Op het ogenblik (bij de vaststelling van dit faunabeheerplan) is de jacht op het konijn niet opengesteld en kan dus niet worden uitgevoerd.
2. De van kracht zijnde landelijke vrijstelling kan worden uitgevoerd ter voorkoming van schade die behoort tot de volgende categorieën (art. 3.15 lid 6 onder c Wnb en art. 3.1 lid 4 Rnb):

- schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- schade aan de wilde flora of fauna, of natuurlijke habitats;
- ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom.

1.4 Jacht op konijn: voorkomen van schade én het handhaven of bereiken van een redelijke wildstand

In de Wnb zijn in art. 3.20 lid 2 vijf diersoorten aangewezen als wild, waaronder het konijn. Op diersoorten die zijn aangewezen als wild, kan in de periode dat de jacht is geopend worden gejaagd. Onder jacht wordt verstaan het bemachtigen, opzettelijk doden of met het oog daarop

³ De uitoefening van de jacht heeft ook een benuttingscomponent.

⁴ De minister heeft vrijstellingen verleend in de Rnb, PS stellen vrij in een verordening.

⁵ In plaats van het verlenen van een ontheffing kunnen GS ook een opdracht geven op grond van 3.18 Wnb.

opsporen van wild, alsmede het doen van pogingen daartoe (art. 1 lid 1 Wnb). Jacht is van oudsher een recht dat is verbonden aan de eigendom van de grond of aan het recht de grond⁶ te gebruiken (art. 3.23 Wnb). Alhoewel het uitoefenen van de jacht nog altijd een benuttingscomponent heeft, zijn het voorkomen van schade en het handhaven of bereiken van een redelijke wildstand, tegenwoordig de belangrijkste uitgangspunten. De jachthouder (= degene die het jachtrecht bezit) is verplicht - zover hij dat kan binnen zijn wettelijke mogelijkheden - om een redelijk wildstand te handhaven dan wel te bereiken en om schade door in zijn jachtveld aanwezig wild te voorkomen (art. 3.20 lid 3 Wnb). Wildsoorten kunnen schade veroorzaken aan verschillende belangen. De jachthouder dient dus bij het uitoefenen van zijn recht de wildsoorten te bejagen, zowel rekening te houden met het voorkomen van schade aan deze belangen als met de bescherming van de natuur. Door een verantwoord en zoveel als mogelijk selectief afschot toe te passen, draagt de jachthouder bij aan de redelijke wildstand. Verantwoord door niet meer wild te doden dan de wildstand toelaat of door niet te jagen bij een lage wildstand. Selectief door het afschot te richten op ziek wild (bijv. konijnen met Myxomatose) en/of op wild van het mannelijk geslacht (bijv. bij fazanten door het afschot vooral te richten op de fazantenhanen) en/of door bij het afschot rekening te houden met een goede leeftijdsopbouw van de populatie in het veld. Om een redelijke wildstand in zijn veld te bereiken, neemt de jachthouder biotoopverbeterende maatregelen zo nodig in overleg met de grondgebruiker.

In de Wet natuurbescherming (Wnb) zijn in art. 3.20 lid 2 vijf diersoorten aangewezen als wild:

1. fazant;
2. haas;
3. houtduif;
4. konijn;
5. wilde eend.

De regels omtrent de jacht zijn opgenomen in de Wet natuurbescherming (Wnb), het Besluit natuurbescherming (Bnb) en de Regeling natuurbescherming (Rnb). Hoofdstuk 3 van de Wnb gaat over de bescherming van plant- en diersoorten. Er zijn drie verschillende beschermingsregimes opgenomen in de eerste drie paragrafen van hoofdstuk 3. Een beschermingsregime voor vogels van de Vogelrichtlijn, een beschermingsregime voor soorten van de Habitatrictlijn, het verdrag van Bern en het verdrag van Bonn en een beschermingsregime voor andere soorten. Dit laatste regime geldt voor de in artikel 3.10 lid 1 Wnb bepaalde soorten, waaronder de tevens als wild aangewezen zoogdieren konijn en haas. Het vloeit niet voort uit Europese verplichtingen en is minder strikt dan de andere twee regimes. In bijlage II van de Vogelrichtlijn (Vrl) zijn – op grond van art. 7 Vrl - de vogelsoorten opgenomen waarop lidstaten de jacht mogen openen. Van de 23 volgens de Europese Vogelrichtlijn bejaagbare vogelsoorten die in Nederland voorkomen, heeft de wetgever in de Wnb drie vogelsoorten aangewezen als wildsoort: houtduif, wilde eend en fazant.

De ten aanzien van de wildsoorten geldende verboden (o.a. een verbod op vangen en doden) staan in art. 3.1 Wnb (fazant, houtduif en wilde eend) en art. 3.10 Wnb (haas en konijn). Hier

⁶ Inclusief water.

wordt middels artikel 3.20 Wnb een uitzondering op gemaakt: Het is aan 'de jachthouder toegestaan in zijn jachtveld wild te vangen, te doden en te verontrusten, en met het oog daarop op te sporen ter uitoefening van de jacht, indien is voldaan aan het bij en krachtens deze paragraaf en paragraaf 3.6 bepaalde'.

Op diersoorten die zijn aangewezen als wild, mag worden gejaagd als de minister de jacht heeft geopend; voor iedere wildsoort wordt een jachtseizoen vastgesteld (zie art. 3.22 lid 1 en 2 Wnb en art. 3.5 Rnb). De Wnb verplicht voor vogels dat dit een periode is buiten de broed- en trektijd (art. 3.22 lid 3 Wnb). Voor alle wildsoorten geldt dat het jachtseizoen wordt afgestemd op de voortplantingsperiode (Toelichting Regeling natuurbescherming onder 3.2 (Koninkrijk der Nederlanden, 2016)) Gedeputeerde Staten kunnen de jacht tijdelijk sluiten in verband met bijzondere weersomstandigheden, bijvoorbeeld bij extreme kou (art. 3.22 lid 4 Wnb).

De minister kan bij de opening van de jacht beperkingen opnemen naar plaats of tijd (art. 3.22 lid 2 Wnb). De jacht wordt niet geopend als de staat van Instandhouding van de betreffende soort in het geding is (art. 3.22 lid 5 Wnb). De minister heeft per regeling van 26 juli 2022⁷ de jacht op het konijn gesloten in geheel Nederland en de jacht op de haas gesloten in de provincies Groningen, Limburg en Utrecht. Uit onderzoek kwam namelijk naar voren dat deze soorten zich niet in alle provincies in een gunstige staat van instandhouding bevonden (Ter Harmsel et al., 2022). In dit faunabeheerplan wordt de staat van instandhouding van het konijn in Zuid-Holland en de invloed van het faunabeheer op deze staat van instandhouding, beoordeeld in [hoofdstuk 4](#).

Voorkomen van schade door jacht op het konijn

Op het ogenblik (bij de vaststelling van dit faunabeheerplan) is de jacht op het konijn in Zuid-Holland gesloten maar tot en met 31 januari 2022 kon er op het konijn worden gejaagd tijdens het jachtseizoen; dit jachtseizoen liep ieder jaar van 15 augustus tot en met 31 januari. Het is bij de vaststelling van dit faunabeheerplan niet bekend of en gedurende welke periode de minister de jacht opent tijdens de looptijd van dit faunabeheerplan.

De jachthouder heeft het recht om te jagen en de plicht door middel van de jacht schade door in zijn veld aanwezige konijnen zoveel mogelijk te voorkomen. Als de jacht is geopend, is uitvoering van de jacht daarom over het algemeen de eerste stap om schade door konijnen te beperken. Hiertoe brengt de jachthouder tijdens het jachtseizoen de konijnenstand in zijn jachtveld terug naar een niveau waarop schade binnen een acceptabel niveau kan blijven. Jacht op het konijn kent echter beperkingen waardoor het terugbrengen van de stand naar dit niveau vaak niet mogelijk is. Omdat konijnen 's nachts actief zijn en zich dan laten zien, is terugbrengen van de stand gedurende de nacht met gebruikmaking van een geweer verreweg de meest effectieve methode, zeker wanneer het geweer is voorzien van nachtzichtapparatuur. Jacht met het geweer kan echter alleen overdag worden uitgevoerd. Ook is het terugbrengen van de stand tijdens het jachtseizoen

⁷ [Regeling van de Minister voor Natuur en Stikstof van 26 juli 2022, nr. WJZ/ 21093226, houdende wijziging van de Regeling natuurbescherming en de Omgevingsregeling.](#)

niet altijd voldoende om gedurende het gehele jaar schade te beperken. Door het grote reproductievermogen van konijnen, neemt in de regel de stand na het jachtseizoen snel en sterk toe. Verder is de jacht met het geweer niet toegestaan in en bij de bebouwde kom en niet in jachtvelden die niet voldoen aan de wettelijke vereisten. Konijnen veroorzaken o.a. schade op industrieterreinen, sportterreinen, begraafplaatsen en bij wegen en dijken. Deze locaties liggen ook in de bebouwde kom en/of in/bij jachtvelden die niet voldoen aan de vereisten. Op deze locaties kan vaak ook alleen in de nacht worden opgetreden vanwege de aanwezigheid van mensen overdag.

Het is mogelijk om konijnen met fretten op de burcht te bejagen. Fretteren kan ook zonder gebruik van het geweer worden uitgevoerd. Echter deze methode kan niet altijd worden toegepast o.a. als er opgaande begroeiing aanwezig is. Ook als konijnen onder een tribune of onder bebouwing verblijven, kan niet met fretten worden gewerkt vanwege de kans op het verlies van de fret. Fretteren is daarnaast arbeidsintensief en daardoor minder geschikt voor grotere gebieden met veel vestigingen van konijnen.

Op locaties waar schade dreigt, is uitvoeren van de jacht dus in veel gevallen niet afdoende om schade te beperken. De jacht is op het ogenblik ook niet mogelijk. Om schade te voorkomen, moeten op deze locaties dus andere faunabeheerregimes - bestrijding door grondgebruikers of duurzaam beheer - worden ingezet.

1.5 Bestrijding konijn door grondgebruikers: voorkomen van schade

Op het ogenblik (bij de vaststelling van dit faunabeheerplan) is er een landelijke vrijstelling voor bestrijding van konijnen door grondgebruikers van kracht. De minister heeft in de Wet natuurbescherming in combinatie met het Besluit natuurbescherming zes diersoorten aangewezen die niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen, en die in het gehele land schade veroorzaken (art. 3.15 lid 1 Wnb en art. 3.1 Bnb). In de Regeling natuurbescherming heeft de minister op grond van art. 3.15 lid 2 Wnb voor deze soorten, waaronder het konijn, de vrijstelling verleend.

In afwijking van de verboden van artikel 3.10 Wnb, eerste lid, onderdelen a en b, staat de vrijstelling het opzettelijk doden en vangen en het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van konijnen toe (art. 3.1 lid 2 Rnb). Het gebruik van de vrijstelling is alleen toegestaan ter voorkoming van bepaalde categorieën van schade, deze categorieën van schade staan opgesomd in [paragraaf 1.3](#) van dit faunabeheerplan.

De vrijstelling geldt voor handelingen op door de grondgebruiker gebruikte gronden, dan wel in of aan door hem gebruikte opstallen, ter voorkoming van in het lopende of daarop volgende jaar dreigende schade op deze gronden, in of aan deze opstallen, of in het omringende gebied (art. 3.15 lid 5 Wnb en art. 3.1 lid 3 Rnb). Deze handelingen vinden plaats overeenkomstig het goedgekeurde faunabeheerplan (art. 3.12 lid 1 Wnb en art. 3.2 Rnb).

In de Rnb zijn in artikel 3.3, derde lid, de middelen aangewezen die ter uitvoering van de vrijstelling voor het konijn mogen worden gebruikt: geweren, honden, niet zijnde lange honden, haviken, slechtvalken en woestijnbuizerds, fretten, kastvallen, vangkooien en buidels. Het geweer mag alleen worden gebruikt van zonsopgang tot zonsondergang (art. 3.26 lid 2 Wnb en art. 3.16 lid 1 onder a Bnb) en niet op zondagen, de nieuwjaarsdag, de tweede paasdag, de tweede pinksterdag, de eerste en tweede kerstdag, en de Hemelvaartsdag (art. 3.4 lid 1 onder c Rnb). In de Wet natuurbescherming en het Besluit natuurbescherming staan nog meer regels t.a.v. het gebruik van het geweer, deze zijn opgenomen in [paragraaf 6.4](#) van dit faunabeheerplan. Honden, haviken, slechtvalken en woestijnbuizerds mogen, net als het geweer, niet worden gebruikt op zondagen, de nieuwjaarsdag, de tweede paasdag, de tweede pinksterdag, de eerste en tweede kerstdag, en de Hemelvaartsdag (art. 3.4 lid 1 onder c Rnb). In de Wet natuurbescherming en het Besluit natuurbescherming staan nog meer regels t.a.v. het gebruik van haviken, slechtvalken en woestijnbuizerds, deze zijn opgenomen in [paragraaf 6.4](#) van dit faunabeheerplan.

Voorkomen van schade door bestrijding konijn door grondgebruikers

Konijnen kunnen schade aan meerdere belangen veroorzaken. Ze kunnen o.a. wegen, dijken en tankwallen ondergraven en schade aan gewassen veroorzaken. In [hoofdstuk 5](#) van dit faunabeheerplan worden de verschillende soorten schade beschreven. Al deze schades vallen onder de landelijke vrijstellingsregeling, waaruit volgt dat de vrijstelling kan worden ingezet om deze schades te voorkomen. De vrijstelling kan jaarrond worden ingezet maar kent wel dezelfde beperkingen (verboden) t.a.v. het gebruik van het geweer als de jacht. Dit heeft tot gevolg dat uitvoering van de vrijstelling over het algemeen niet afdoende is om schade te voorkomen ([zie ook paragraaf 1.3](#)). GS kunnen wel ontheffing verlenen van de verboden t.a.v. van het geweer op grond van art. 3.26 lid 3 Wnb. Aan deze ontheffingsmogelijkheid zijn geen specifieke voorwaarden verbonden⁸. Omdat het geweer in principe alleen door de jachthouder kan worden gebruikt (of door iemand met toestemming van de jachthouder) ligt het echter meer voor de hand dat GS ontheffing verlenen voor duurzaam beheer op grond van art. 3.17 Wnb waarbij GS ook ontheffing verlenen van de verschillende verboden rond het geweer. Daar komt bij dat de minister de vrijstelling voor het konijn - analoog aan de sluiting van de jacht op het konijn - kan intrekken.

1.6 Duurzaam beheer van konijn: voorkomen van schade

Duurzaam beheer wordt toegestaan in een ontheffing verleend door Gedeputeerde Staten (op basis van art. 3.17/3.10 Wnb)⁹. In Zuid-Holland is het meeste konijnenbeheer uitgevoerd op ontheffing voor duurzaam beheer op industrieterreinen, sportvelden en langs wegen en dijken. Dit vanwege de beperkingen die gelden aan het gebruik van het geweer bij jacht en bestrijding door grondgebruikers. Tijdens de looptijd van dit faunabeheerplan verandert dit naar verwachting niet.

⁸ tenzij het ontheffing t.a.v. de verboden rond munitie betreft

⁹ GS kunnen naast het verlenen van een ontheffing op basis van een aanvraag, ook een opdracht geven voor beheer (dus zonder aanvraag) op basis van art. 3.18 Wnb.

1.7 Betrokken partijen en werkingsgebied faunabeheerplan

Provincie Zuid-Holland

De Wet natuurbescherming (Wnb) wijst de provincies aan als het bevoegd gezag voor het faunabeheer – d.w.z. voor het stellen van sommige regels op grond van de Wnb, beleid, het goedkeuren van de faunabeheerplannen en het geven van toestemming voor het faunabeheer¹⁰. Provinciale staten van Zuid-Holland (PS) hebben in de Omgevingsverordening Zuid-Holland nadere regels gesteld aan de FBE, de faunabeheerplannen en aan de wildbeheereenheden (WBE's). Daarnaast hebben PS in deze verordening – onder voorwaarden – toestemming verleend voor faunabeheer door middel van een vrijstelling voor de bestrijding van enkele diersoorten¹¹. Gedeputeerde staten van Zuid-Holland (GS) hebben de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming (de Beleidsregel) vastgesteld met daarin enkele algemene uitgangspunten t.a.v. het faunabeheer, de uitgangspunten die zullen worden gehanteerd bij het sluiten van de jacht door GS vanwege extreme weersomstandigheden en de regels rond de tegemoetkoming in de faunaschade. De Wnb schrijft voor (in art. 6.1) dat GS een tegemoetkoming in de faunaschade verlenen aan een belanghebbende die schade lijdt die is aangericht door beschermde in het wild levende dieren die in redelijkheid niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven. Bij12 verleent namens GS deze tegemoetkomingen. GS keuren de faunabeheerplannen van de FBE goed en verlenen daarnaast toestemming voor het faunabeheer door middel van ontheffing of opdracht. De Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) verleent deze toestemmingen namens GS. N.B. De wildsoorten zijn aangewezen in de Wnb (in art. 3.20 lid 2) en de minister is verantwoordelijk voor de openstelling van de jacht (art. 3.22 lid 2 Wnb).

Faunabeheereenheid Zuid-Holland

De Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland - opgericht op 7 februari 2003 - is verantwoordelijk voor de beschrijving en coördinatie van het planmatige faunabeheer in de provincie Zuid-Holland. De voorganger van de Wnb, de Flora- en faunawet (Ffw)¹², introduceerde de faunabeheereenheid. In de Memorie van toelichting op het Besluit Faunabeheer (een algemene maatregel van bestuur van de Ffw) staat: "Door hun coördinerende rol waarborgen faunabeheereenheden een planmatige aanpak van dat beheer. Deze is belangrijk; met een dergelijke planmatige aanpak is het mogelijk de bestrijding van schade die wordt aangericht door beschermde inheemse dieren, zodanig te regelen dat de stand van de betrokken diersoorten niet in gevaar komt. Ook in geval van schadebestrijding blijft het belangrijkste uitgangspunt van de wet, de bescherming van diersoorten, overeind. Een planmatige aanpak biedt een betere waarborg voor de instandhouding van de populaties van de desbetreffende diersoorten dan wanneer elke grondgebruiker of jachthouder afzonderlijk, ieder voor zijn eigen gebied, het beheer voert." (Staatsblad, 2000) Onder de Wnb zijn de taken van de faunabeheereenheid uitgebreid, onder de toekomstige Omgevingswet wordt de regeling van de Wnb voortgezet.

In art. 3.12 lid 2 Wnb is (samengevat) bepaald dat een faunabeheereenheid bestaat uit de jachthouders uit het werkgebied van de faunabeheereenheid en uit (regionale) maatschappelijke

¹⁰ Er zijn enkele uitzonderingen op deze hoofdregel: de minister is voor een aantal zaken het bevoegd gezag.

¹¹ T.a.v. het konijn hebben PS geen vrijstelling verleend.

¹² De Ffw is op 1 april 2002 van kracht geworden.

organisaties die een duurzaam beheer van in het wild levende dieren voorstaan. Het jachthouderschap is verbonden met de eigendom of het gebruik van de grond. De eigenaar, of de (erf)pachter of vruchtgebruiker of de huurder van het jachtrecht, is jachthouder (zie ook art. 3.23 Wnb). Een faunabeheereenheid is dus een "grondgebonden" organisatie waarin grondeigenaren en -gebruikers samenwerken en waarin ook maatschappelijke organisaties zijn vertegenwoordigd. In het bestuur van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland hebben op het ogenblik (bij de vaststelling van dit faunabeheerplan) de volgende personen zitting:

- Een onafhankelijk voorzitter;
- Een vertegenwoordiger namens de Federatie Particulier Grondbezit;
- Een vertegenwoordiger namens Natuurmonumenten en Zuid-Hollands Landschap;
- Een vertegenwoordiger namens LTO Noord;
- Een vertegenwoordiger namens de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging en de Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer;
- Een vertegenwoordiger namens de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren en de Vereniging Boeren Natuur Zuid-Holland.

Wildbeheereenheden

Wildbeheereenheden zijn (samengevat) verenigingen van jachthouders met een jachtakte en anderen die het door de faunabeheereenheid vastgestelde faunabeheerplan uitvoeren in hun werkgebied en bevorderen dat het faunabeheer wordt uitgevoerd in samenwerking met en ten dienste van grondgebruikers of terreinbeheerders. Ook grondgebruikers en terreinbeheerders moeten lid kunnen worden van de wildbeheereenheid (art. 3.14 lid 1 Wnb). In de statuten van de FBE is geregeld dat de Zuid-Hollandse WBE's toegelaten deelnemers zijn aan het planmatige faunabeheer. De FBE werkt nauw samen met en ondersteunt de 15 Zuid-Hollandse WBE's om een planmatig en regionaal ingebed faunabeheer te verzekeren. Een jachthouder (= de eigenaar of pachter of vruchtgebruiker van de grond of de huurder van het jachtrecht) heeft een jachtakte nodig om faunabeheer met het geweer uit te kunnen voeren in zijn jachtveld (zie 3.26 lid 1 Wnb). Alternatief is dat hij jachtaktehouders toestemming geeft om op te treden¹³.

Werkgebied FBE en werkingsgebied faunabeheerplan

Afbeelding 1 geeft de ligging van het werkgebied van de FBE (de gehele provincie Zuid-Holland) en de ligging van de wildbeheereenheden binnen het werkgebied, weer. Dit faunabeheerplan geldt voor het gehele werkgebied van de FBE.

Betrokken wetenschapper, inspraak en vaststelling faunabeheerplan

Overeenkomstig het bepaalde in art. 6.3 lid 7 van de Omgevingsverordening Zuid-Holland is bij het tot stand komen van dit faunabeheerplan een wetenschapper betrokken. Drs. J. Thissen is medeauteur van dit faunabeheerplan.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 3.12 lid 6 Wnb is een concept van dit faunabeheerplan aan de in Zuid-Holland werkzame wildbeheereenheden voorgelegd. Daarnaast zijn de organisaties die samenwerken in de FBE en enkele andere organisaties in de gelegenheid gesteld een zienswijze

¹³ Hij kan ook het jachtrecht verhuren maar dan wordt de huurder jachthouder.

in te dienen. In een separaat document is een overzicht opgenomen van de reacties met daarbij aangegeven hoe deze zijn verwerkt in het faunabeheerplan.¹⁴

Na verwerking van de reacties heeft het bestuur van de FBE dit faunabeheerplan op 9 juni 2023 vastgesteld en daarna ter goedkeuring aangeboden aan Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland voor een periode van zes jaar.

Afbeelding 1: Werkgebied FBE en werkingsgebied faunabeheerplan inclusief ligging WBE's.

¹⁴ Dit betreft "Reacties in kader inspraak van Faunabeheerplan konijn 2023 - 2029 en wijze van verwerken", dd. 9 juni 2023. Dit document maakt geen onderdeel uit van dit faunabeheerplan.

2 SOORTOMSCHRIJVING

2.1 Algemeen

Het konijn (*Oryctolagus cuniculus*) behoort tot de orde der haasachtigen. Vergeleken met de haas is het konijn kleiner met duidelijk kortere oren. De oren zijn korter dan de lengte van de kop en hebben een donkerbruin randje, maar geen zwarte uiteinden zoals bij de haas. De kop-romplengte is 35-45 cm, de oorlengte 6,5 – 7,5 cm, het gewicht 1,2 - 2,5 kg en de staartlengte 5 – 7 cm. De korte staart is zwart van boven en wit van onderen. Als het konijn vlucht, kijkt men meestal aan tegen de opgeklapte witte onderzijde van de staart. De lichaamskleur is grijsbruin, de nek is okerkleurig en de buikzijde is lichter, vaak blauwig-grijs. Het onderhaar van het konijn is grijs. Uiterlijk is er nauwelijks verschil tussen mannetjes en vrouwtjes (Kaetzke et al., 2003).

Het konijn komt van nature voor in Zuidwest-Frankrijk, Spanje, Portugal en de kuststrook van Marokko en Algerije. Mogelijk is het konijn al in de Romeinse tijd verder door Europa verspreid (Long, 2003). Vast staat dat het konijn vanaf de twaalfde eeuw vanuit Frankrijk in heel West-Europa werd uitgezet. Meer recent werd het konijn ook verplaatst naar Zuid-Amerika, Australië, Nieuw-Zeeland en vele eilanden verspreid over de wereld. De oudste opgegraven botjes van konijnen in Nederland zijn gedateerd op rond het jaar 1260 (van Zalinge, 2021).

2.2 Leefwijze en voortplanting

Konijnen zijn vooral actief in de nacht en de schemering. Ze leven bij voorkeur in droge, halfopen terreinen met zanderige grond die makkelijk vergraafbaar is. Ze blijven graag in de omgeving van het hol. Hoewel van het konijn het beeld bestaat dat het altijd in een hol onder de grond leeft, is dit maar ten dele waar.

Een burcht (een stelsel van holen) van een groep konijnen kan zeer uitgebreid worden, met vele gangen en kamers, waaronder aparte met gras en haren beklede nestkamers waar de jongen worden geboren. De pijpen hebben in de burcht een doorsnee van zo'n 7,5 cm en de ingang is 10-15 cm breed. In een burcht leeft een konijnenpaar of een groep konijnen. Het territorium rond de burcht wordt gemarkeerd met behulp van de geurklier die onder de kin zit en met urine en hopen keutels.

Een groep konijnen bestaat vaak uit 2-3 volwassen mannetjes en 3-4 volwassen vrouwtjes. Binnen de groep zijn twee rangordes: één tussen de vrouwtjes en één tussen de mannetjes. De in het voorjaar als eerste geboren jongen kunnen vaak nog in de burcht blijven, maar de later geboren jongen moeten als ze vijf maanden oud zijn de groep verlaten. Deze jongen vestigen zich meestal binnen 100 meter van de burcht waar ze zijn geboren. Soms vinden ze plek in een andere burcht met weinig of geen konijnen. Als dat niet lukt, leven ze tot het volgende voorjaar bovengronds (Drees et al., 2007).

Een konijn krijgt van maart tot en met juli twee of drie keer jongen met gemiddeld vijf jongen per worp. De eiwithoeveelheid in het voedsel lijkt te bepalen of een konijn tot voortplanting komt. De eisprong wordt door de paring in gang gezet, hierdoor hebben vrijwel alle paringen zwangerschap tot gevolg. De draagtijd is 28 tot 31 dagen. Een aantal zwangerschappen eindigt door resorptie: het lichaam van het vrouwtje breekt nog kleine embryo's af. Dit kan gebeuren door stress ten gevolge van conflicten met dominante vrouwtjes of door onvoldoende voedselkwaliteit. De jongen

worden drie tot vier weken gezoogd, één keer per dag. Een ouder vrouwtje geniet het voorrecht een pijp met nestkamer te maken in het centrale deel van de burcht, jonge vrouwtjes doen dit aan de rand van de burcht of zijn zelfs gedwongen om een aparte nestpijp te maken buiten de burcht, een zogenoemde wentel (Drees et al., 2007; Kaetzke et al., 2003).

2.3 Voedsel

Konijnen eten voornamelijk gras en kruiden en soms landbouwgewassen (Kaetzke et al., 2003; Thompson & Worden, 1956). Konijnen produceren eerst zachte keutels. Die keutels eten ze op waardoor ze de onverteerde voedingsbestanddelen alsnog kunnen gebruiken. Deze zachte keutels worden in het hol geproduceerd, waarna de tweede ronde (harde) keutels buiten wordt gedeponeerd (Lockley, 1964). Door hun aantallen en graasgedrag kunnen konijnen een belangrijke invloed hebben op de vegetatieontwikkeling. Ze kunnen in belangrijke mate de duinbegroeiing en de vegetatiestructuur op zandgronden beïnvloeden (Drees et al., 2007).

2.4 Vijanden

Vele predatoren vormen een bedreiging voor het konijn. Konijnen worden veelal gepredeerd door vossen, marterachtigen en roofvogels. Jonge konijnen in wentels (de aparte nestpijpen buiten een burcht) lopen een groot risico om te worden uitgegraven door vossen en dassen. Veel konijnen sterven door verkeer en door koud en nat weer.

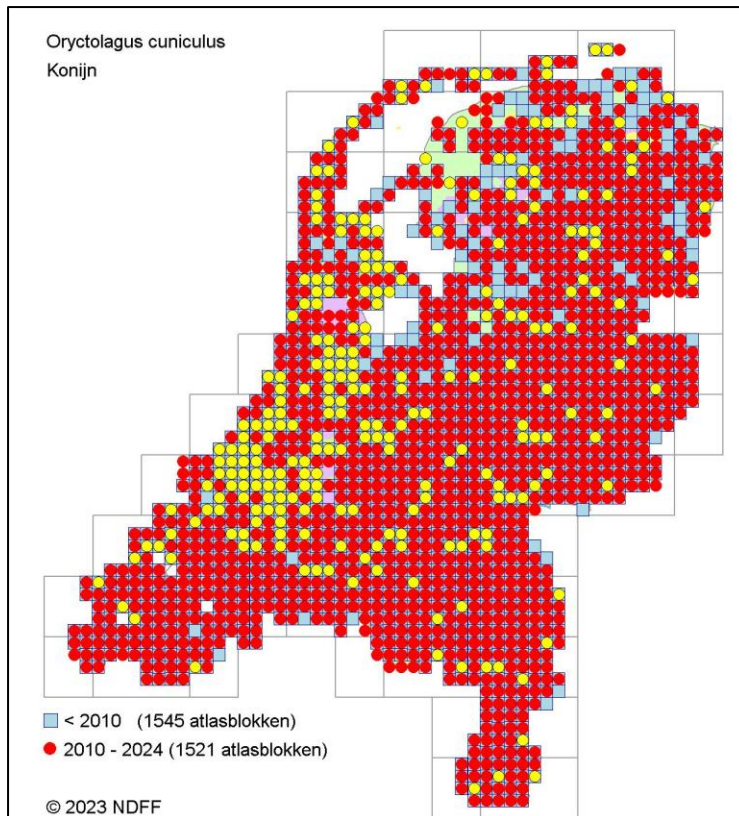
2.5 Ziekten

Virusziekten hebben een zware wissel getrokken op de Nederlandse konijnenstand: sinds 1953 Myxomatose en sinds 1990 VHS (viraal Hemorrhagisch Syndroom). Beide ziektes kunnen leiden tot het lokaal bijna geheel verdwijnen van konijnen. De populaties herstellen zich op termijn wel tot op zekere hoogte, maar niet tot de aantallen die oorspronkelijk aanwezig waren (Drees et al., 2007).

3 VERSPREIDING EN AANTALONTWIKKELING

3.1 Landelijk

Tot 1970 kwamen konijnen vrijwel alleen op de hogere zandgronden en in de duinen voor. Daarna verspreidde het konijn zich over bijna heel Nederland. Dit werd mogelijk door verlaging van de grondwaterstand en door bouwprojecten waarbij grote zandlichamen werden aangelegd die konijnen kunnen gebruiken om een hol in te graven (J. Dekker et al., 2016a). Momenteel komt het konijn bijna overal in Nederland voor (afbeelding 2). Voornamelijk in het noorden van het land komen lokaal minder of geen konijnen voor.

Afbeelding 2: De verspreiding van het konijn over de Nederlandse 5x5 km-hokken vóór 2010 (grijsblauwe vierkantjes) en sinds 2010 (rode stippen) (NDFF, 2023).

De populatiegrootte en gezondheid van konijnen worden al bijna 70 jaar in hoge mate bepaald door twee virusziektes (J. Dekker & van Norren, 2021). Tussen 1953 en 1957 verspreidde Myxomatose zich door het land, waarna aanvankelijk nog maar ongeveer 5% van de konijnen reesterde. Aansluitend breidde de deels resistent geworden populatie zich weer uit tot een hoog niveau. Eind jaren tachtig bereikte het konijn zijn grootste verspreiding in ons land.

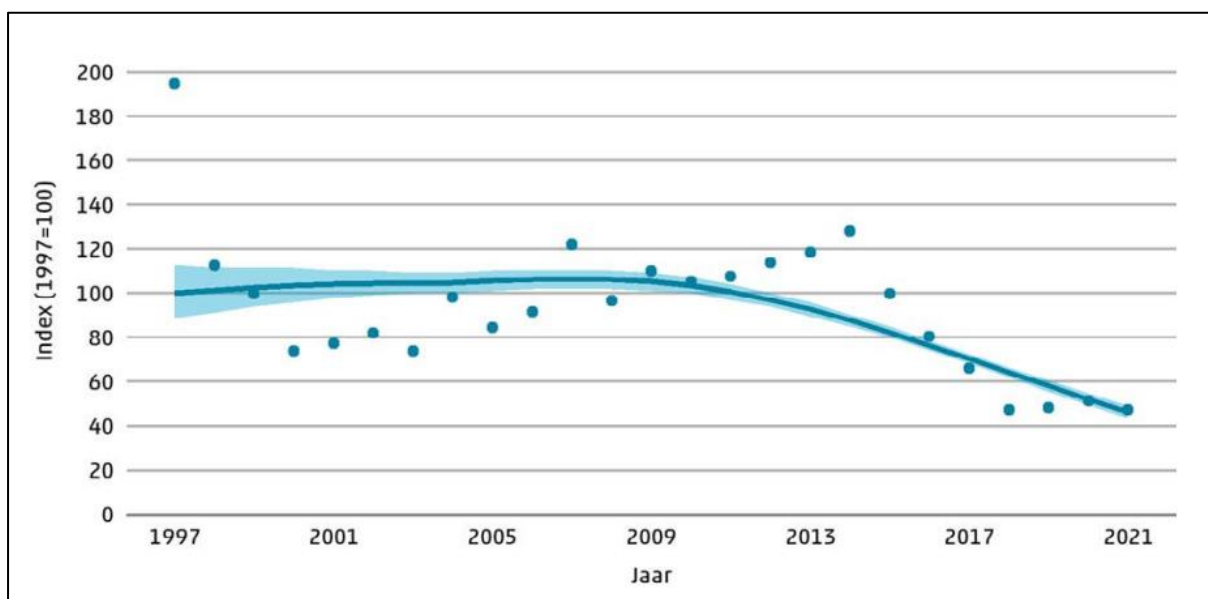
Nadat de ziekte VHS in 1990 in Nederland uitbrak, daalde de stand met meer dan de helft in de periode tot 2003, waarna de stand zich weer tijdelijk herstelde. Dit herstel vond niet plaats in voor konijnen slecht bereikbare natuurgebieden, op de hogere zandgronden in het midden van het land en in Drenthe (J. Dekker et al., 2016b).

Tellingen en trendbepaling van konijnen

Twee meetprogramma's van de Zoogdierverseniging, in samenwerking met Sovon, leveren trends van de populatieontwikkeling van konijnen. Beide deelprogramma's zijn onderdeel van het programma Landzoogdieren.

- Het NEM (Netwerk Ecologische Monitoring) deelprogramma 'Dagactieve Zoogdieren' (BMPZ, sinds 1997): deze tellingen worden uitgevoerd door vrijwilligers van Sovon Vogelonderzoek Nederland, deze vrijwilligers noteren ook waarnemingen van zoogdieren tijdens hun tellingen van broedvogels.
- Het NEM deelprogramma 'Konijnen in de duinen' (DAZ-Konijn Duinen, sinds 1984): dit is een apart meetnet waarbij duinbeheerders 's nachts vaste routes door de duinen rijden en langs deze routes konijnen tellen volgens een vast protocol. De routes worden gereden in het voorjaar en najaar, zodat zowel een voorjaarstrend als een najaarstrend kan worden berekend.

De landelijke trendcijfers van het NEM Meetprogramma BMPZ laten zien dat het konijn zich tot 2015 iets herstelde na het door VHS veroorzaakte dieptepunt rond 2003 (afbeelding 3). In 2015 trad echter een nieuwe variant van VHS (VHS2) op, waardoor de stand opnieuw afnam en zelfs een dieptepunt bereikte (Ijzer et al., 2016). Over de hele periode 1997-2021 is er sprake van een afname van 2,5% per jaar. Voor de laatste 12 jaar (2010 - 2021) is de trend met een jaarlijkse afname van 9,4% per jaar sterk dalend.

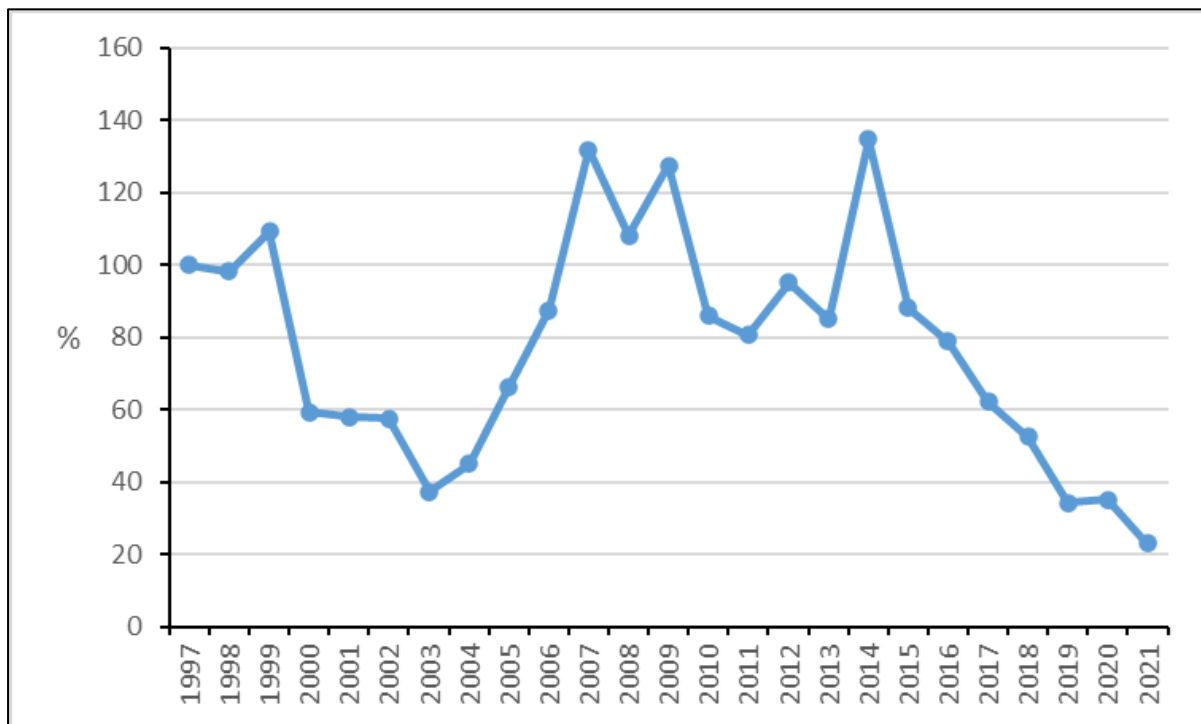

Afbeelding 3: Indexen (stippen) en trend (lijn) van de aantalsontwikkeling van het konijn in Nederland, in de periode 1997-2021. Tevens is het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn weergegeven (blauwe band). (Zoogdierverseniging, 2022)

3.2 Zuid-Holland

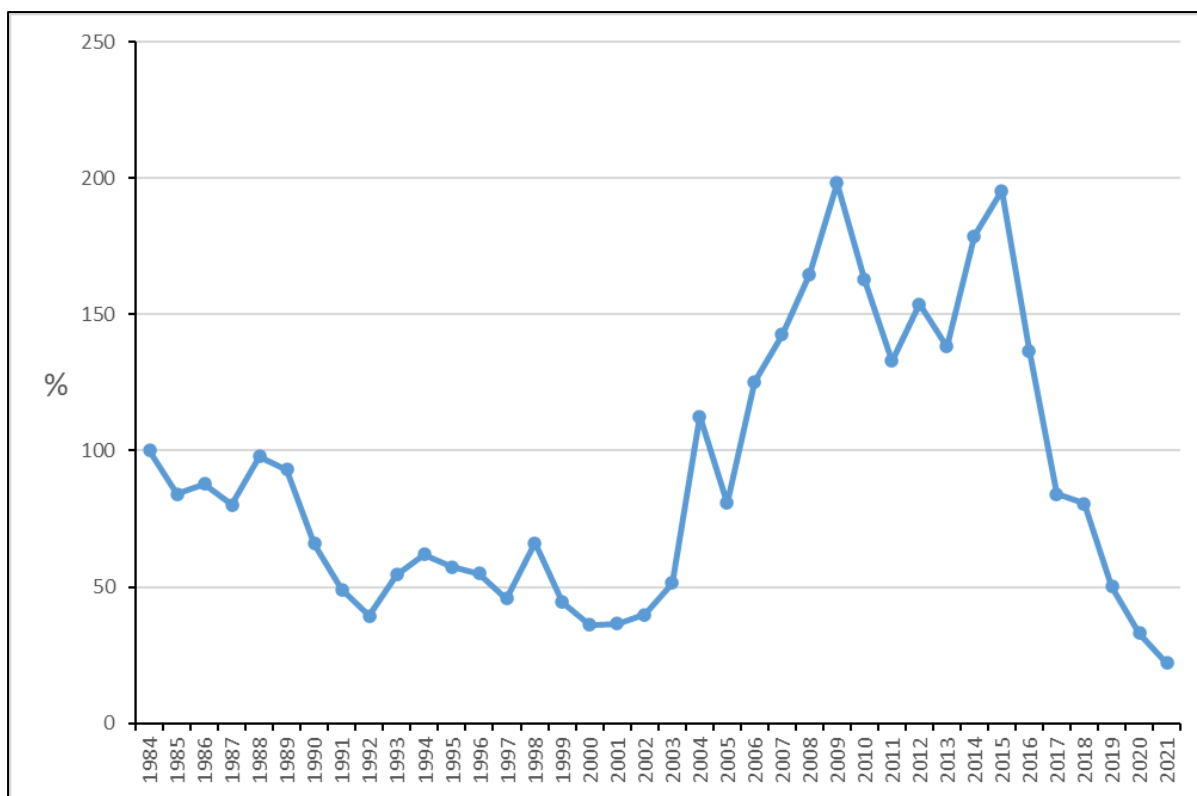
Op het niveau van 5x5 km-hokken komt het konijn zo goed als overal in de provincie Zuid-Holland voor (afbeelding 2). Zeeklei is een grondsoort die minder geschikt is voor konijnen. De konijndichtheid op de zeeklei in het zuidwesten van de provincie, wordt met name bepaald door de vestigingsmogelijkheden die konijnen er hebben op aangevoerd zand voor wegen, dijken, sportvelden, industrieterreinen en woonwijken. Juist die plekken zijn gevoelig voor konijngraverij. Veenweidegebied is te nat om van nut te zijn voor het konijn, ook hier vestigt het konijn zich op plekken waar zand is aangebracht. Het havengebied van Rotterdam is door de zandige bodem en de vele wallen op de bedrijventerreinen bijzonder geschikt voor het konijn.

De trendcijfers van het NEM Meetprogramma BMPZ laten voor Zuid-Holland in de periode 1997-2021 een afname van jaarlijks 2,2% zien en een sterke afname van jaarlijks 11,2% in de laatste twaalf jaar (afbeelding 4).

Afbeelding 4: Geïndexeerde trend van het konijn in Zuid-Holland in 1997-2021 (1990 op 100% gesteld) (bron: NEM BMPZ, Zoogdiervereniging en CBS)

Het NEM Meetnet DAZ 'Konijn Duinen' laat zien dat het konijn zich in de duinen van Zuid-Holland tot 2015 in eerste instantie sterk heeft hersteld, na het door VHS veroorzaakte dieptepunt rond 2002. Maar ook daar stortte de stand na 2015 door VHS2 in elkaar (afbeelding 5).

Afbeelding 5: Geïndexeerde aantalstrend van het konijn in de duinen van Zuid-Holland 1984-2021 (bron: NEM Meetnet DAZ-Konijn Duinen, Zoogdiervereniging en CBS)

4 STAAT VAN INSTANDHOUDING

4.1 Werkwijze vaststellen staat van instandhouding

In artikel 3.22 lid 5 van de Wet natuurbescherming is bepaald dat de jacht niet wordt geopend op een soort waarvan de staat van instandhouding in het geding is. In artikel 3.15 lid 1 Wnb is geregeld dat de minister in het kader van de landelijke vrijstellingsregeling voor bestrijding door grondgebruikers alleen dieren mag aanwijzen die niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen. Uit 3.17 Wnb volgt dat duurzaam beheer t.a.v. beschermde zoogdieren alleen kan worden toegestaan als er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. In artikel 3.12 lid 1 Wnb is bepaald dat jacht, bestrijding door grondgebruikers en duurzaam beheer worden uitgevoerd conform het faunabeheerplan. In dit hoofdstuk beoordelen wij of het faunabeheer t.a.v. het konijn (het konijnenbeheer) in Zuid-Holland van invloed is op de staat van instandhouding van het konijn in Zuid-Holland. Daartoe bepalen wij de staat van instandhouding van het konijn in Zuid-Holland ([paragraaf 4.3](#)). Daarna beoordelen wij de invloed van het konijnenbeheer hierop ([paragraaf 4.4](#)). De staat van instandhouding is in artikel 1.1. lid 1 Wet natuurbescherming als volgt omschreven: “effect van de som van de invloeden die op de betrokken soort inwerken en op lange termijn een verandering kunnen bewerkstelligen in de verspreiding en de grootte van de populaties van de soort.” In de volgende paragraaf ([4.2](#)) wordt eerst toegelicht welke aspecten zijn gebruikt om de staat van instandhouding te beoordelen.

4.2 Criteria voor beoordeling van de staat van instandhouding

De staat van instandhouding van een soort wordt volgens de Wet natuurbescherming (artikel 1.1) als gunstig beschouwd indien:

1. uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin deze voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven, en
2. het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en
3. er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

Uit een uitspraak van de Raad van State ([ECLI:NL:RVS:2021:745 d.d. 7 april 2021](#)) volgt dat voor de bepaling van de staat van instandhouding de definitie uit artikel 1.1 van de Wet natuurbescherming maatgevend is. In dit faunabeheerplan wordt op grond van de drie aspecten van deze definitie een conclusie over de staat van instandhouding getrokken.

Voor een nadere invulling van de aspecten van de wettelijke definitie van de staat van instandhouding, gebruiken wij de richtlijnen die de Europese Commissie in 2017 heeft gepubliceerd voor de nationale rapportages ex artikel 12 Vogelrichtlijn en artikel 17 Habitatrichtlijn (DG Environment, 2017a, 2017b)¹⁵ Uit de wettelijke formulering van de definitie van een gunstige staat van instandhouding, blijkt dat het toekomstperspectief bij de beoordeling van alle drie de aspecten dient te worden meegewogen. Dit volgt ook uit de richtlijnen van de Europese Commissie (tabel 25 in (DG Environment, 2017b)). In deze richtlijnen wordt voor het toekomstperspectief een horizon van 12 jaar aangehouden.

Om de drie aspecten van de definitie van de staat van instandhouding te kunnen beoordelen, is het nodig om eerst de referentiewaarden die bij de beoordeling worden gehanteerd, te bepalen. In Nederland wordt de toestand van de drie aspecten in de jaren waarin de Europese richtlijnen (Vogelrichtlijn voor vogels en Habitatrichtlijn voor strikt beschermde soorten) in werking zijn getreden, gezien als de gunstige referentiewaarden voor de staat van instandhouding. De Habitatrichtlijn is in werking getreden op 21 mei 1994.¹⁶ Over het algemeen wordt daarom 1994 als referentiejaar gebruikt voor de beoordeling van de staat van instandhouding van zoogdieren. Iedere lidstaat kan ook kiezen voor lagere referentiewaarden dan die van 1994, mits het duurzaam voortbestaan bij deze waarden is gewaarborgd en er goede argumenten zijn om af te wijken van de waarden als in 1994. Aangezien de Europese richtlijnen alleen betrekking hebben op krachtens de Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn beschermde soorten, is er grote beleidsvrijheid bij het bepalen van de gunstige referentiewaarde van uit nationaal oogpunt beschermde soorten, zoals in Nederland het konijn.

¹⁵ Aangezien de Europese richtlijnen alleen betrekking hebben op krachtens de Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn beschermde soorten, is er vrijheid bij het bepalen van de wijze van invulling van de beoordeling van de aspecten bij uit nationaal oogpunt beschermde soorten, zoals het konijn. Een andere invulling is dus mogelijk.

¹⁶ Artikel 23 Habitatrichtlijn

4.3 Beoordeling staat van instandhouding konijn in Zuid-Holland

Wij gebruiken als gunstige referentie voor het konijn de toestand in het jaar 1994.

Aspect 1: Populatie

Aspect 1 (populatiodynamische gegevens) wordt afgemeten aan omvang en aantalstrend van de populatie.

Ontwikkeling

Hier gaat het om de lange termijntrend van de populatie konijnen in Nederland en in Zuid-Holland. Het Netwerk Ecologische Monitoring heeft trendcijfers voor het konijn vanaf 1997.¹⁷ Volgens deze cijfers is in de periode 1997-2021 de Nederlandse konijnenpopulatie significant afgenomen, met jaarlijks 2,5%. Op grond van afschotcijfers kan worden aangenomen dat de stand van het konijn in de periode 1994-1997 ongeveer stabiel was (J. Dekker & van Norren, 2021). Dat betekent dat de landelijke afname in de periode 1994-2020 jaarlijks 2,2 % is geweest.

Voor Zuid-Holland zijn trendcijfers beschikbaar sinds 1997. Sinds dat jaar is het konijn jaarlijks met 2,2% afgenomen.

Toekomstperspectief

De trendcijfers over de laatste jaren zijn dalend, zowel landelijk als in Zuid-Holland. Deze daling is veroorzaakt door een nieuwe uitbraak van VHS (zie paragraaf 3.1 en 3.2). Er is dus nog geen uitzicht op structurele verbetering.

Conclusie populatie

Het aspect populatie wordt voor Nederland en Zuid-Holland als ongunstig beoordeeld.

Aspect 2: Verspreiding

Bij verspreiding gaat het om het actuele verspreidingsgebied vergeleken met het verspreidingsgebied rond 1994. Volgens richtlijnen van de Europese Commissie dienen de Lidstaten de verspreiding per 10x10 km-hok te bepalen (DG Environment, 2017b).

Ontwikkeling

In Nederland komen konijnen in vrijwel alle 10x10 km-hokken voor en rond 1994 was dat ook zo (Ter Harmsel et al., 2022). Dat geldt ook voor Zuid-Holland (Afbeelding 6). Daarmee is de verspreiding stabiel.

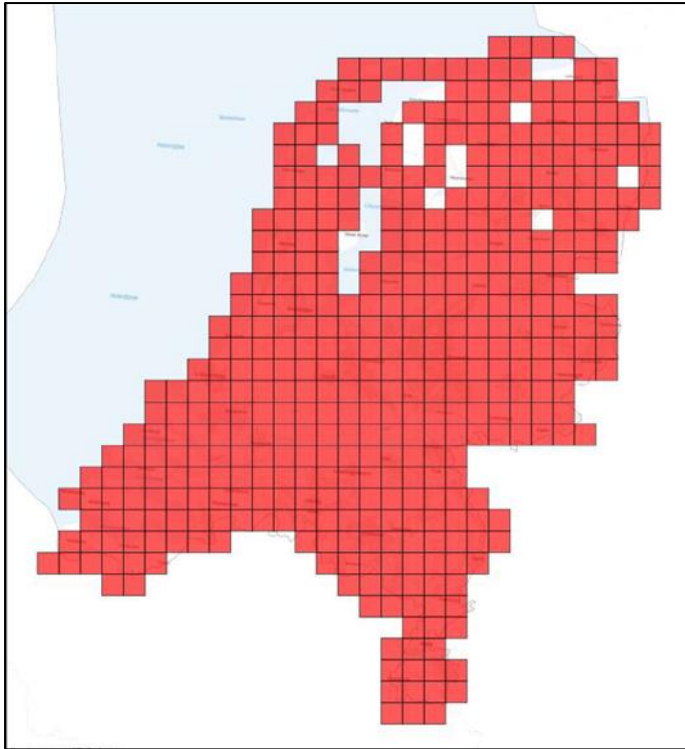
Toekomstperspectief

Naar verwachting komt ook in de komende twaalf jaar het konijn in vrijwel alle 10x10 km-hokken voor.

Conclusie verspreiding

Gezien het voorgaande beoordelen wij het aspect verspreiding voor Zuid-Holland als gunstig.

¹⁷ [Website Compendium voor de Leefomgeving](#).

Afbeelding 6: Verspreiding van het konijn in Nederland 2016 – 2020 (Ter Harmsel et al., 2022).

Aspect 3: Leefgebied

Aspect 3 (in termen van de Wnb 'habitat') is het leefgebied, inclusief alle condities die een soort tijdens zijn levensloop en seizoenscyclus nodig heeft (DG Environment, 2017b).

Ontwikkeling

Het leefgebied van het konijn in Nederland is voldoende groot om de populatie op lange termijn in stand te houden (Ter Harmsel et al., 2022). Dat geldt ook voor Zuid-Holland.

Toekomstperspectief

Ontwikkelingen in het natuur- en landschapsbeheer in het agrarisch gebied zorgen voor enig optimisme voor het leefgebied van het konijn. De ontwikkelingen kunnen namelijk in de komende 12 jaar zorgen voor kwaliteitsverbeteringen van het leefgebied, zoals de aanleg van nieuwe natuur en recreatieve beplanting in de poldergebieden en verbetering van de droge dooradering in het agrarisch gebied (Provincie Zuid-Holland, 2022). Hierdoor wordt het toekomstperspectief voor het aspect leefgebied beoordeeld als gunstig, zowel in Nederland als in Zuid-Holland.

Conclusie leefgebied

Gezien het voorgaande beoordelen wij het aspect leefgebied voor Zuid-Holland als gunstig.

Conclusie

Voor Zuid-Holland zijn twee aspecten beoordeeld als gunstig, maar het aspect populatie als ongunstig. Hierdoor is de totaalbeoordeling voor de staat van instandhouding van het konijn in Zuid-Holland ongunstig. Deze beoordeling wordt gebruikt voor de beoordeling van het effect van

de faunabeheermaatregelen, i.c. het uitvoeren van jacht, bestrijding door grondgebruikers en duurzaam beheer op de staat van instandhouding van het konijn in Zuid-Holland.

Svl Zuid-Holland

1) Populatie	ongunstig
2) Verspreiding	gunstig
3) Leefgebied	gunstig
Totaal	ongunstig

4.4 Invloed van faunabeheer op de staat van instandhouding konijn in Zuid-Holland

Verreweg de meeste konijnen zijn gedood in het havengebied van Rotterdam (industrieterrein) en op ontheffing (duurzaam beheer). Faunabeheer heeft geen negatief effect op omvang en kwaliteit van het leefgebied en ook niet op de verspreiding, in ieder geval niet op het niveau van 10x10 km-hokken, het niveau dat is voorgeschreven in de richtlijnen van de Europese Commissie (DG Environment, 2017b). Daarom wordt in het vervolg nog alleen het effect van het faunabeheer op omvang en ontwikkeling van de populatie beoordeeld.

Gemiddeld zijn per jaar (2017-2021), naar boven afgerond, 7.000 konijnen gedood in Zuid-Holland waarbij er verspreid over de tijd sprake was van een significante afname van ongeveer 10.000 naar zo'n 4.000 exemplaren per jaar. Gezien de doelstelling van de FBE voor het konijnenbeheer ([zie verderop in dit faunabeheerplan](#)) mag in de komende beheerperiode een verdere afname worden verwacht. De Zoogdiervereniging schat het aantal konijnen in Nederland op, naar beneden afgerond, 4,3 miljoen (J. Dekker & van Norren, 2021). De landoppervlakte van Zuid-Holland is 8% van de landoppervlakte van Nederland. Als de dichtheid van het konijn in Zuid-Holland gelijk is aan de gemiddelde dichtheid in Nederland, zijn er omstreeks 344.000 konijnen in Zuid-Holland. Als wij voorzichtigheidshalve uitgaan van 200.000 konijnen in Zuid-Holland, is er tijdens de looptijd van het vorige faunabeheerplan, naar boven afgerond, 4% van de konijnen gedood. Voor de komende beheerperiode zal dit naar verwachting dalen naar 2%. Gezien de hoge voortplantingscapaciteit van het konijn, is het ondenkbaar dat deze lage percentages een risico zijn voor de staat van instandhouding. De konijnenstand wordt bepaald door twee dodelijke ziektes, Myxomatose en sinds 1990 vooral VHS en niet door het faunabeheer.

Conclusie

De uitvoering van het faunabeheer t.a.v. het konijn in Zuid-Holland heeft geen invloed op de staat van instandhouding van het konijn in Zuid-Holland. De achteruitgang van de konijnenpopulatie die in Zuid-Holland heeft plaatsgevonden is niet veroorzaakt door het faunabeheer maar is het gevolg van ziekten (Myxomatose en VHS). Het faunabeheer heeft niet geleid tot een afname van de populatie en het faunabeheer heeft ook geen negatieve invloed gehad op de verspreiding en het leefgebied.

5 SCHADE DOOR KONIJN AAN WETTELIJKE BELANGEN

5.1 Schade op industrieterreinen

Konijnen kunnen schade aanrichten op industrieterreinen. In Zuid-Holland bevindt zich bijvoorbeeld het havengebied van Rotterdam. Konijnen komen in groten getale in het gehele gebied voor. Er is voedsel en dekking in overvloed: dijken, wallen, braakliggende terreinen, leidingstroken en groene vegetatie bij tankopslagplaatsen. Het havengebied vormt een goed biotoop voor het konijn. De goede leefomstandigheden gecombineerd met het grote reproductievermogen van konijnen, zorgt voor een buitengewoon grote populatie konijnen. De graafactiviteiten van al deze konijnen kunnen grote schade en risico's teweeg brengen.

Konijnen ondergraven tankwallen rondom de olieopslagtanks en chemische terminals. De holen en wentels verzwakken deze wallen in hoge mate. Deze tankwallen zijn bedoeld om bij calamiteiten het weglekken en de verspreiding van olie en/of chemicaliën tegen te gaan. Verzwakte tankwallen vormen een ernstig risico voor de volksgezondheid, openbare veiligheid en het milieu. In het kader van de Wet milieubeheer worden in aan bedrijven verleende vergunningen hierover voorwaarden ten aanzien van de veiligheid opgenomen.

Konijnen ondergraven leidingstroken. Leidingstroken zijn stroken waarin verschillende ondergrondse leidingen liggen. In het havengebied ligt ca. 180 km aan leidingstroken waarin vele honderden kilometers kabels en leidingen liggen. Het ondergraven van de leidingen heeft, zeker in combinatie met bijvoorbeeld regen, verzakkingen tot gevolg waardoor leidingen beschadigd kunnen raken en er lekkages kunnen ontstaan. Dit kan ernstige gevolgen voor volksgezondheid en milieu hebben aangezien veel schadelijke en gevaarlijke stoffen zoals olie, olieproducten en chemicaliën ondergronds worden getransporteerd. Bij deze leidingen liggen bovendien signaleringsdraden die problemen met de leidingen doorgeven. Deze kwetsbare draden kunnen ten gevolge van verzakking en/of vanwege het knagen door de konijnen hun functie niet meer vervullen¹⁸.

¹⁸ Leidingen worden ondersteund met constructies die aan bepaalde vereisten moeten voldoen. Het gegraven van konijnen kunnen deze constructies ondermijnen. Indien bijv. een uitvoeringsbedrijf opdracht krijgt om in de buurt van leidingen graafwerkzaamheden te verrichten worden er strenge eisen gesteld aan hoe dat gecontroleerd dient te gebeuren. Konijnengegraven vindt daarentegen per definitie ongecontroleerd plaats en werkt in dat opzicht ondermijnend.

Kabels worden aan elkaar verbonden door een mof, dit is per definitie een kwetsbaar punt in een kabel. Bij gegraven onder een dergelijk punt kan een mof bezwijken. Dit kan voorkomen bij verschillende soorten kabels met verschillende dikten (1cm -20cm): signaalkabels zijn maar ook 150kV. Deze kabels liggen ook los in de leidingstraten.

Leidingen zijn doorgaans voorzien van een kunststof buitenbeking en daarbinnen een stalen armering. Met name het doorknagen van het kunststof biedt vervolgens vocht de mogelijkheid om schade aan kabels aan te richten. Een mof kan hierdoor ook lek raken.

Binnen zogenaamde kooien komen leidingen boven de grond. Deze kooien zijn afgesloten ruimten die zijn opgericht met voorschriften omtrent beveiliging over hoe/wie er binnen mogen komen. Binnen een kooi bevinden zich de nodige leidingen, kabels en instrumentarium. Konijnenholen ondermijnen deze installaties/instrumentarium en kunnen daarmee defecten veroorzaken.

Afbeelding 7: Konijnengraverij bij leidingenkooien in havengebied Rotterdam

De overige in het havengebied aanwezige infrastructuur ondervindt ook nadelen van ondergravingen. Dit geldt niet alleen voor gebouwen, maar ook voor tunnelingangen, dijken, taluds van (snel-)wegen en vooral ook spoordijken. De schade die konijnen hierin kunnen toebrengen zorgt voor een vergroot risico op verzakkingen. De kans op ongelukken wordt hierdoor vergroot. De spoorlijn wordt druk bereden door treinen die chemicaliën (denk aan chloor) vervoeren maar ook zware transporten zoals ijzererts en steenkool vinden hierover plaats. Op bepaalde terreinen binnen het havengebied ligt vervuilde grond opgeslagen, weliswaar "ingepakt" in folie, maar deze folie kan door graafactiviteiten van konijnen worden beschadigd en kapot gemaakt, waardoor de bodem en het grondwater kunnen worden verontreinigd. Konijnenholen zijn ook voor de mens een gevaar. Zo kan iemand bijvoorbeeld bij werkzaamheden of loopinspectie, zomaar een halve meter in een gat wegzakken met alle gevolgen van dien.

Afbeelding 8: Grote hoeveelheid konijnenholen in tankdijklichaam (tankwal) en detailopname van konijnengegraaf, Rotterdams havengebied

Afbeelding 9: Impressie omvang aanwezigheid tankdijklichamen in het Rotterdamse havengebied.

5.2 Schade bij (spoor)wegen en dijklichamen

Naarmate een konijnenhol langer in gebruik is, krijgt het steeds meer ingangen en groeit het uit tot een burcht. Wanneer konijnen dijklichamen¹⁹ en spoor- en weginfrastructuur ondergraven kunnen ze hiermee de openbare veiligheid in gevaar brengen. Konijnenholen in dijklichamen van (hoger gelegen, bijvoorbeeld enkele meters) treinsporen vormen een bedreiging voor de ongestoorde ligging van het spoorlichaam. Een dergelijk spoorlichaam kan gaan schuiven door konijngraverij. Het lichaam zal dan bezwijken waardoor treinen kunnen ontsporen, ook treinen die erts of chemicaliën vervoeren. Door het graven in waterkeringen en taluds verzwakken deze objecten, wat tot gevaarlijke situaties kan leiden en, waardoor, zoals bijv. bij tankdijkwallen, deze niet meer aan de voorgeschreven vereisten voldoen. Voor het waterkerend vermogen is het van belang dat dijklichamen voldoende hoog zijn, een goede glooiing hebben en dat de grasmat goed is gesloten. Konijnen beschadigen door te graven de grasmat van dijklichamen waardoor deze gevoeliger zijn voor erosie. Daarnaast kan een konijnhol in een dijk die een variërende waterhoogte moet keren, betekenen dat bij een stijgende waterstand aan de buitenzijde (de rivierzijde) het vrije freatisch niveau verder de dijk in reikt waardoor de grondwaterlijn in de dijk aan de binnenzijde (polderzijde) aan het talud kan gaan raken. Hetgeen lekkage en eventueel uitspoeling kan veroorzaken. De beschadiging door het graven van konijnen is jaarrond mogelijk.

5.3 Schade op begraafplaatsen

De schade die konijnen kunnen aanrichten aan begraafplaatsen bestaat uit het vreten aan beplanting – ook beplanting en bloemen op en bij graven – en daarnaast uit graafschade: het verzakken van graven, grafstenen of zelfs het opgraven van botsegmenten.

5.4 Schade op sportvelden

Schade aan sportvelden door konijnen ontstaat door graverij en begrazing. Hierdoor worden (delen van) van de grasmat vernield en worden bestrating en installaties ondermijnd. De grootste schade wordt veroorzaakt aan de buitenrand van de sportvelden. Konijnen graven konijnenburchten en los staande (kraam)wentels (een enkele gang strekt van 0,5 tot 1 meter diep). Deze holen worden over het algemeen in of tegen opgaande begroeiing aan gegraven. Bij golfbanen zoeken konijnen de hoger gelegen delen op. Als gevolg van de graverij kan bij bijvoorbeeld sporters letselschade ontstaan, zoals enkelbreuken. Daarnaast maken konijnen kleine ondiepe kuilen van maximaal 15 cm diep. Deze vorm van schade wordt overal, dus ook in het midden van de sportvelden, aangetroffen.

5.5 Schade op overige locaties

Konijnen kunnen op een gelijksoortige manier als in de vorige paragrafen beschreven schade veroorzaken aan andere locaties waar mensen gebruik van maken zoals bebouwing, recreatieterreinen, campings en trottoirs.

¹⁹ Hieronder vallen ook de eerder beschreven tankdijklichamen.

5.6 Schade aan gewassen

Bij12 benoemt in de Faunaschade Preventiekits²⁰ een aantal gewassen die gevoelig zijn voor schade door konijnen. Het gaat niet alleen om vraatschade, maar ook om graafschade en schiltschade. (zie kader voor de gevoelige gewassen)

Voor schade door konijnen gevoelige gewassen:

Akkerbouw: graan, peulvruchten, mais, suikerbieten, voederbieten, winterwortel

Vollegrondsgroenten: spinazie, sla, andijvie, kool, asperge en andere vollegrondsgroenten

Fruit: aardbeien, appels en peren, kersen, morellen, pruimen, bramen en frambozen, bessen

Overige gewassen: bosbouw en boomteelt

Omdat het konijn landelijk is vrijgesteld²¹ en schade dus kan worden voorkomen door bestrijding, keren de provincies geen tegemoetkoming uit voor door konijnen veroorzaakte schade. Hierdoor wordt schade niet gemeld, getaxeerd en geregistreerd. Zeer incidenteel wordt er konijnenschade geregistreerd, namelijk als er een schade wordt getaxeerd t.a.v. een diersoort waarvoor er wel een tegemoetkoming wordt verstrekt en de totale getaxeerde schade voor een deel is veroorzaakt door konijnen. Deze schade is wel geregistreerd maar het deel van de schade dat is toegeschreven aan konijnen, is niet uitgekeerd.

5.7 Verwachte schade 2023 – 2029

De komende zes jaar wordt er weinig verandering verwacht in het schadebeeld. De schadedreiging op locaties waar konijnen schade kunnen aanrichten (zoals industrieterreinen en begraafplaatsen) zal niet wezenlijk veranderen. Het grondgebruik wat betreft verbouwde gewassen is in Zuid-Holland in de laatste tien jaar nagenoeg onveranderd gebleven. Hieruit vloeit voort dat in de komende beheerperiode schade zal optreden op schadegevoelige locaties waar konijnen voorkomen als er geen faunabeheer kan worden uitgevoerd om deze schades te voorkomen. Een plaatselijke populatie kan in korte tijd snel toenemen met de daarbij horende (grote) schade tot gevolg. Op specifieke locaties zijn de schades of de risico's erop niet toelaatbaar.

Gezien het ingezette faunabeheer in de afgelopen beheerperiode (het streven naar een op maat toegesneden populatiestand op een schadelocatie, zie [hoofdstuk 7](#)) zal de omvang van het afschot in de komende beheerperiode vermoedelijk lager zijn dan in de afgelopen beheerperiode. Daarbij past direct de kanttekening dat dit bij konijnen lastig te voorspellen is gezien enerzijds de grote reproductiecapaciteit van het konijn en anderzijds ziekten als Myxomatose en VHS.

²⁰ [Schade door de haas/konijn voorkomen of beperken - Faunaschade PreventieKit \(bij12.nl\)](#)

²¹ en jacht tot en met 31 januari 2022 mogelijk was.

6 MIDDELEN EN MAATREGELEN TER VOORKOMING VAN SCHADE DOOR KONIJN, JACHTPRAKTIJK EN WETTELIJKE UITVOERINGSREGELS

6.1 Middelen en maatregelen ter voorkoming van schade op specifieke locaties: industrieterreinen, (spoor)wegen en dijken, sportvelden en begraafplaatsen en overige locaties (o.a. recreatieterreinen)

Preventieve maatregelen ter voorkoming van schade

Het is moeilijk te voorkomen dat konijnen industrieterreinen, taluds van (spoor)wegen en dijken, sportvelden, begraafplaatsen en overige locaties (zoals recreatieterreinen) waar schade door konijnen kan ontstaan, in gebruik nemen. Rasters en watergangen rond terreinen kunnen konijnen slechts tot op zekere hoogte weren. Elektrische rasters en elektrische netwerken zijn wel effectief, maar niet overal toepasbaar. Zo zijn deze bij bijvoorbeeld sportvelden over het algemeen niet gewenst. Bovendien zal het effect van afrasteren altijd worden beperkt door in- en uitgangen en andere openingen, waardoor konijnen toch op de schadelocatie kunnen komen. Konijnen kunnen rasters ook ondergraven en jonge konijnen kunnen door de mazen van de afrastering kruipen. Rasters zijn daarnaast duur en moeten constant worden onderhouden. Daarnaast doet zich in Zuid-Holland vaak de situatie voor dat op de schadelocatie wel een populatie konijnen aanwezig is maar niet in het omringende gebied. De populatie bevindt zich dan op zand dat is aangebracht op klei of veen (klei en veen zijn minder tot ongeschikt habitat voor konijnen). Het plaatsen van een raster heeft dan geen nut en heeft slechts tot gevolg dat de konijnen op de schadelocatie worden “opgesloten”.

Toepassing bij lange taluds, leidingstraten en tankwallen is door de lengte van deze objecten niet haalbaar vanwege de hoge kosten en/of omdat toepassing vanwege veiligheidsvoorschriften niet mogelijk is. De golfbanen in de duinen van Zuid-Holland hebben ingegraven rasters. De afrastering heeft de bereikbaarheid voor konijnen verminderd maar heeft niet voor het volledig buitensluiten van konijnen gezorgd. Sportvelden, begraafplaatsen en bedrijventerreinen beschikken over het algemeen over een raster, echter niet altijd ingegraven en effectief.

Ondanks dat konijnen prima kunnen zwemmen, zal het aanleggen van een aaneengesloten systeem van watergangen rondom een terrein een barrière zijn. Om een hogere effectiviteit te bereiken is het hierbij wel nodig om als aanvullende maatregel een rooster te plaatsen in de in- en uitgangen over de watergangen. Aanleggen van watergangen is niet overal mogelijk en vraagt om een grote financiële investering.

Zolang het terrein geschikt leefgebied voor het konijn is, zullen konijnen altijd op een gegeven moment terugkeren. Het terrein kan minder geschikt worden gemaakt door opgaande vegetatie te rooien of geregeld af te maaien. Hierdoor zal de dekking afnemen en het gebied onaantrekkelijker worden. Bovendien maakt het de bestrijding makkelijker. Er zit een keerzijde aan het weghalen van de opgaande begroeiing: bomen en struiken op terreinen hebben vaak een functie, bijvoorbeeld als windkering of afscheiding. Ook is het behoud van groen wenselijk voor natuurdoeleinden. De algehele biodiversiteit van een gebied kan veel baat hebben bij vegetatierijke percelen of begroeide hoekjes. Het verwijderen van vegetatie kan daarom een

verslechtering van het omliggende ecosysteem teweegbrengen. Tenslotte is groen vanuit een esthetisch oogpunt gewenst door omwonenden en bezoekers. Het weghalen van groen maakt een terrein en de omgeving onaantrekkelijker voor mensen.

Schade door konijnen kan dus over het algemeen niet afdoende worden voorkomen door het nemen van preventieve middelen.

Faunabeheer ter voorkoming van schade

Konijnen zijn sterk plaatsgebonden. Indien konijnen op een schadegevoelige locatie aanwezig zijn, kan schade worden voorkomen door de konijnenstand op de locatie naar beneden te brengen en vervolgens op deze stand te houden. Hoe verder de stand naar beneden wordt gebracht (en vervolgens op deze lage stand gehouden), hoe minder konijnen er op de lange termijn hoeven te worden gedood. Een lage stand verzekert tevens het beste dat schade wordt voorkomen. Omdat konijnenbeheer op de specifieke schadelocaties wordt uitgevoerd ter bescherming van de volksgezondheid en openbare veiligheid is dit des te meer van belang.

Zoals beschreven in de [paragrafen 1.4](#) tot en met 1.6 van dit faunabeheerplan, kan de jacht en bestrijding door grondgebruikers bijdragen aan dit beheer maar zal het beheer vooral moeten worden uitgevoerd met het geweer door de jachthouder of door iemand met toestemming van de jachthouder op grond van een nog aan te vragen ontheffing voor duurzaam beheer. Het faunabeheer (inclusief de inzet van preventieve middelen) dat daadwerkelijk zal worden uitgevoerd in de periode 2023 – 2029 ter voorkoming van schade op specifieke locaties is beschreven in [hoofdstuk 8](#).

6.2 Middelen en maatregelen ter voorkoming van schade aan gewassen

Preventieve maatregelen ter voorkoming van schade

In de Handreiking faunaschade (Oord & Faunafonds, 2009) en in de [Faunaschade Preventie Kits van BIJ12](#) staan visuele en akoestische werende en verjagende middelen tegen haasachtigen, zoals het konijn, beschreven. BIJ12 adviseert de volgende visuele en akoestische middelen: flitslampen, flitsmolens, knalapparaten, afweerpistolen, kleppermolentjes en schriklint of -koord.

Zowel visuele als akoestische middelen werken maar gedurende een korte periode. Daarna wennen de dieren eraan. Door deze middelen af te wisselen wordt de effectiviteit verhoogd en gewenning zoveel mogelijk voorkomen. Verjagingsmethoden in combinatie met afschot werken effectiever en voorkomen gewenning (Buij et al., 2016, 2018; Guldmond et al., 2016; Lensink et al., 2014). Naast de effectiviteit bepalen financiële aspecten en de arbeidstijd die een methode vergt of toepassing een bevredigende andere oplossing is. De inspanning dient redelijk en billijk te zijn en in verhouding te staan tot de effectiviteit. Visuele middelen, behalve licht, zijn in de nacht over het algemeen niet effectief, terwijl konijnen vooral in de nacht actief zijn. Het is in de nacht vaak onwenselijk om akoestische middelen in te zetten vanwege de nachtrust van omwonenden. Daar waar maatregelen worden genomen, zullen konijnen overdag dekking zoeken op direct aangrenzende percelen om vervolgens bij invallen van het donker terug te komen om op de schadegevoelige percelen te foerageren.

Robuuste gaasrasters en elektrische rasters en netwerken kunnen konijnen weren. Rasters en netwerken vormen echter ook obstakels voor andere dieren en de kosten zijn hoog. Het

permanente karakter van gaasrasters maakt deze vooral geschikt voor meerjarige teelten zoals fruit- en boomteelt. Als een konijn eenmaal binnen de afrastering aanwezig is, is afschot nog de enige effectieve maatregel. Tijdens de oogst zijn er veel bewegingen van en naar de percelen, zowel door personen als door tractoren/heftrucs e.d. die nodig zijn voor het vervoer van de oogst. Ook voor de reguliere werkzaamheden (spuit- en snoeiwerkzaamheden) dienen de percelen toegankelijk te zijn. Op die momenten kunnen konijnen binnen een afrastering terecht komen.

Faunabeheer ter voorkoming van schade

Konijnen zijn sterk plaatsgebonden. Het verlagen van de stand op en rond percelen waar schadegevoelige gewassen worden verbouwd of zullen worden verbouwd, is daarom een effectief middel om schade te beperken of te voorkomen. De wet verplicht de jachthouder schade door wild uit zijn jachtveld te voorkomen zover dit mogelijk is door uitoefening van de jacht (artikel 3.20 Wnb). Het verlagen van de stand op en rond percelen waar schadegevoelige gewassen worden verbouwd of zullen worden verbouwd tijdens de geopende jachtperiode is daarmee de basis voor het voorkomen van schade aan gewassen. In aanvulling hierop kan het Incidenteel nodig zijn om op te treden buiten de geopende jachtperiode. Dit kan op grond van de landelijke vrijstelling of op grond van een ontheffing voor duurzaam beheer. De jacht op het konijn is op het ogenblik gesloten. Dit betekent dat het hierboven beschreven beheer moet worden uitgevoerd op grond van de landelijke vrijstelling en/of op grond van een ontheffing voor duurzaam beheer. Het faunabeheer (inclusief de inzet van preventieve middelen) dat daadwerkelijk zal worden uitgevoerd in de periode 2023 – 2029 ter voorkoming van schade aan gewassen is beschreven in [hoofdstuk 8](#).

6.3 Vangen en uitzetten van konijnen

Het is mogelijk om konijnen met fretten op de burcht te beheren en daarbij konijnen levend te vangen. In plaats van te worden gedood, kunnen konijnen vervolgens elders worden uitgezet. Het verplaatsen van bij het beheer gevangen konijnen wordt in Zuid-Holland al toegepast en ook onder dit faunabeheerplan blijft dit mogelijk. Het uitzetten van konijnen moet wel zorgvuldig gebeuren (o.a. het habitat moet geschikt worden gemaakt) en met toestemming van Gedeputeerde Staten. Uit onderzoek blijkt dat het herplaatsen van konijnen met problemen omgeven is: gevangen konijnen overleven dergelijke verplaatsingen vaak niet. (J. J. A. Dekker et al., 2022)

Fretten kan niet altijd worden toegepast o.a. als er opgaande begroeiing aanwezig is. Ook als konijnen onder een tribune of onder bebouwing verblijven, kan niet met fretten worden gewerkt vanwege de kans op het verlies van de fret. Fretten is daarnaast arbeidsintensief en daardoor minder geschikt voor grotere gebieden met veel vestigingen van konijnen.

Het vangen en uitzetten van konijnen is gezien het voorgaande geen alternatief voor het doden van konijnen.

6.4 Jachtpraktijk konijn

De jachthouder besteedt veel tijd aan het verzamelen van informatie om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de stand van het wild in zijn jachtveld. Het konijn is aan een vast leefgebied gebonden. Daardoor kan de jachthouder ieder jaar een goede indruk krijgen van de stand van het konijn en de aantalstrend. Omdat het konijn een nachttactief dier is, kunnen jagers konijnen het beste 's nachts tellen, met behulp van kunstlicht, nachtzichtapparatuur of warmtebeeld.

De jachthouder maakt ook een inschatting van het risico op schade. Kennis over landbouwgewassen is daarbij noodzakelijk. De jachthouder neemt daarnaast zo nodig maatregelen ter verbetering van het leefgebied. Deze maatregelen komen niet alleen ten goede aan de bejaagbare soorten, ook andere plant- en diersoorten profiteren, met als resultaat meer biodiversiteit en variatie in het veld.

Jacht met geweer, fretteren en gebruik van jachtvogels

Of de wildsoort in het jachtseizoen wordt bejaagd en in welk aantal, is afhankelijk van wat de jachthouder met name na de zomer over de populatie in zijn jachtveld te weten is gekomen.

Konijnen worden met hagelgeweren bejaagd 'voor de voet' of op de burcht, of op de burcht met behulp van fretten. 'Voor de voet' houdt in dat één of enkele jagers rustig door het veld lopen. Bij de jacht worden honden ingezet om konijnen op te sporen, uit de dekking te krijgen en geschoten konijnen te apporteren. Het kan echter nodig zijn het konijn op de bouw te bejagen, bijvoorbeeld op een plek waar ze gezien hun graafactiviteiten schade veroorzaken, bijvoorbeeld op industrieterreinen, recreatieparken, sportvelden en bij wegen en dijken.

Bij fretteren wordt gebruik gemaakt van een fret in combinatie met geweren of buidels. Een buidel is een klein (evt. stalen) net dat geplaatst wordt in de uitgang van een konijnenhol. Het voordeel van de stalen buidel is dat het konijn er niet in verstrikt raakt en er weinig tijd nodig is om het konijn uit de buidel te halen. Alle uitgangen van een burcht worden afgesloten met een buidel. De fret wordt vervolgens de burcht ingelaten om de konijnen op te jagen. Wanneer de konijnen uit de burcht komen, raken ze gevangen in de buidels. Daarna zal het konijn worden gedood. Bij de combinatie met het geweer worden de naar buiten vluchtende konijnen geschoten. In beperkte mate worden konijnen bij fretteren gedood met jachtvogels.

Indien de situatie zich ervoor leent, is fretteren effectief. Het voordeel van fretteren met buidels is dat ook konijnen die ervaring hebben met jacht en niet gemakkelijk te schieten zijn, hiermee kunnen worden bestreden. Fretteren kan overdag worden toegepast. Fretteren kan ook worden toegepast op plaatsen waar het geweer niet kan worden gebruikt. Fretteren kan echter niet altijd worden toegepast. Velden zijn vaak omgeven door scheringen (houtwallen, struiken). Dit zijn de plaatsen waar konijnen bij voorkeur hun burcht maken maar juist daar kunnen fret en buidel niet goed worden ingezet. Door de begroeiing zijn niet alle uitgangen van de burcht goed te lokaliseren en af te sluiten. Hier bestaat ook het risico de fret kwijt te raken. Ook als konijnen onder een tribune/bebouwing verblijven kan niet met fretten worden gewerkt vanwege de kans op het verlies van de fret. De methode is arbeidsintensief en daardoor minder geschikt voor grotere gebieden met veel vestigingen van konijnen.

Jacht op konijnen met jachtvogels is ook mogelijk. De jachtvogel kan per keer (per vlucht) één konijn vangen.

6.5 Wettelijke uitvoeringsregels

In deze paragraaf zijn de belangrijkste wettelijke regels opgenomen ten aanzien van het uitoefenen van de jacht en het gebruik van het geweer en jachtvogels bij het uitvoeren van faunabeheer. In [hoofdstuk 1](#) van dit faunabeheerplan zijn de meer algemene wettelijke regels ten aanzien van de jacht en daarnaast de belangrijkste regels rond faunabeheer en het faunabeheerplan opgenomen. In [hoofdstuk 4](#) van dit faunabeheerplan staan de regels ten aanzien van de staat van instandhouding en de invloed van het faunabeheer op de staat van instandhouding.

Jachtverboden

Het is verboden de jacht uit te oefenen:

- indien de jacht op de betreffende soort niet is geopend (art. 3.22 lid 1 Wnb);
- met gebruikmaking van het geweer binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom, of in de onmiddellijk aan de bebouwde kom grenzende terreinen (art. 3.21 lid 3 Wnb);
- voor zonsopgang en na zonsondergang met uitzondering van de jacht op de wilde eend die is toegestaan van een half uur voor zonsopkomst tot een half uur na zonsondergang. (art. 3.6 lid 1 en art. 3.7 lid 1 Bnb);
- op zondagen, de nieuwjaarsdag, de tweede paas- en pinksterdag, de beide kerstdagen en de Hemelvaartsdag (art. 3.6 lid 2 Bnb);
- op begraafplaatsen (art. 3.6 lid 3 Bnb);
- vanaf of vanuit een motorrijtuig dan wel een ander voertuig (art. 3.6 lid 4 Bnb);
- vanaf of vanuit een vaartuig tenzij het vaartuig vaart met een snelheid van ten hoogste 5 kilometer per uur (art. 3.6 lid 5 en art. 3.7 lid 2 Bnb);
- vanuit een luchtvaartuig (art. 3.6 lid 6 Bnb);
- indien de grond met sneeuw is bedekt; dit verbod geldt niet voor de jacht op wilde eend en houtduif en niet voor de jacht op konijn, haas en fazant, indien deze dieren anders worden bejaagd dan voor de voet (art. 3.6 lid 7 en art. 3.7 lid 3 Bnb);
- op wild dat zich ten gevolge van hoge waterstand ophoudt op hoog gelegen gedeelten van het terrein (art. 3.6 lid 8 Bnb);
- op wild voor zover dat zich bevindt in of in de nabijheid van wakken of bijten in het ijs (art. 3.6 lid 9 Bnb);
- op wild voor zover dat als gevolg van onvoldoende bevedering niet in staat is te vliegen (art. 3.6 lid 10 Bnb);
- op wild dat als gevolg van weersomstandigheden in uitgeputte toestand verkeert (art. 3.6 lid 11 Bnb);
- binnen een straal van 200 meter rond plaatsen waar voer of aas is of wordt verstrekt met als oogmerk wild te lokken; dit verbod geldt niet voor de jacht met gebruikmaking van een eendenkooi (art. 3.6 lid 12 en art. 3.7 lid 4 Bnb).

Middelen die kunnen worden gebruikt bij de uitoefening van de jacht

De volgende middelen kunnen worden gebruikt bij de uitoefening van de jacht (art.3.21 lid 1 Wnb, 3.4 Bnb en 3.5 Bnb):

- geweren;
- honden, niet zijnde lange honden;
- de volgende aantoonbaar gefokte jachtvogels: haviken en slechtvalken;
- eendenkooien die voldoen aan bij of krachtens het Bnb²² gestelde regels;
- lokeenden of lokduiven, die niet blind of verminkt zijn;
- fretten;
- buidels;
- schermen.

Het is verboden zich ter uitoefening van de jacht in het veld te bevinden met andere middelen dan de hierboven genoemde geoorloofde middelen. Degene die zich in het veld bevindt met voor de jacht geoorloofde middelen of met andere middelen waarmee kan worden gejaagd, wordt geacht zich daarmee ter uitoefening van de jacht in het veld te bevinden, tenzij het tegendeel blijkt (art. 3.21 lid 2 Wnb).

Regels ten aanzien van het gebruik van het geweer

In art. 3.26 Wnb zijn regels gesteld aan het gebruik van het geweer. Er is geregeld dat het geweer:

- niet mag worden gebruikt zonder geldige jachtakte (lid 1 onder a)²³;
- niet mag worden gebruikt op gronden, niet zijnde een jachtveld dat voldoet aan bij of krachtens het Bnb gestelde regels (lid 1 onder b; de jachtveldregels staan in art. 3.12 Bnb);
- niet mag worden gebruikt indien de aansprakelijkheid voor schade niet is gedekt door een verzekering (lid 1 onder c).
- Verder is in lid 1 onder d geregeld dat het geweer alleen mag worden gebruikt voor de jacht, de uitvoering van vrijstellingen, ontheffingen en opdrachten, de bestrijding van bij ministeriele regeling aangewezen verwilderde dieren en exoten²⁴, de bestrijding van zwarte rat, bruine rat en huismuis, het schieten van kleiduiven en bij jachthondenproeven.

Op basis van art. 3.26 lid 2 Wnb zijn in het Bnb de volgende regels gesteld aan het gebruik van het geweer:

- een verbod om het geweer te gebruiken voor zonsopgang en na zonsondergang tenzij het geweer wordt gebruikt bij de jacht op wilde eenden (art. 3.16 lid 1 onder a en lid 2);
- een verbod om het geweer te gebruiken binnen de bebouwde kom of in de onmiddellijk aan de bebouwde kom grenzende terreinen (art. 3.16 lid 1 onder b);
- een verbod om het geweer te gebruiken binnen de afpalingskring van een eendenkooi (art. 3.16 lid 1 onder c);

²² De regels staan in art. 3.5 Bnb.

²³Een jachtakte is alleen vereist voor het gebruik van het geweer, voor bijvoorbeeld het fretteren van konijnen met buidels is dus geen jachtakte vereist.

²⁴Op het ogenblik (bij de vaststelling van dit faunabeheerplan) heeft de minister geen verwilderde dieren of exoten aangewezen.

- een verbod om het geweer te gebruiken vanaf of vanuit een rijdend motorrijtuig dan wel een ander voertuig, of vanuit een luchtvaartuig²⁵ (art. 3.16 lid 1 onder d);
- een geweer is niet voorzien van een geluiddemper, een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten (art. 3.13 lid 4).
- Verder zijn in de artikelen 3.13 tot en met 3.15 Bnb regels gesteld aan kaliber, magazijn en munitie.

Op basis van artikel 3.26 lid 3 Wnb kan van deze regels ten aanzien van het gebruik van het geweer worden afgeweken, deze afwijking is niet mogelijk voor de regels die zijn gesteld in artikel 3.26 lid 1 onder c en d Wnb.

Regels t.a.v. het dragen van een geweer

In art. 3.27 lid 1 Wnb is het een ieder verboden om in het veld een geweer of een gedeelte van een geweer te dragen zonder geldige jachtakte. In art. 3.27 lid 2 Wnb is het de jachtaktehouder verboden een geweer te dragen op gronden waar hij niet tot het gebruik van het geweer gerechtigd is.

Regels t.a.v. jachtvogels

Aantoonbaar gefokte haviken en slechtvalken zijn jachtvogels die mogen worden gebruikt bij de jacht ([zie ook hiervoor](#)). Ten behoeve van de uitvoering van vrijstellingen op basis van art. 3.15 Wnb en ontheffingen op basis van art. 3.17 of 3.18 Wnb kunnen, als het gaat om beschermde zoogdieren (alle) jachtvogels worden toegestaan, als het gaat om beschermde vogels, kunnen havik, slechtvalk en woestijnbuizerd worden toegestaan (art. 3.3 lid 5 onder a Wnb en art. 3.9 lid 1 onder c Bnb). Bij de uitvoering van de landelijke vrijstelling voor het konijn zijn toegestaan: haviken, slechtvalken en woestijnbuizerds, zie hiervoor ook [paragraaf 1.5](#) van dit faunabeheerplan.

Jachtvogels mogen in het kader van de Wnb alleen worden gebruikt door personen met een geldige valkeniersakte (art. 3.30 lid 1 onder a Wnb). Verder mogen jachtvogels in het kader van de Wnb alleen worden gebruikt bij de uitvoering van vrijstellingen, ontheffingen en opdrachten, bij de bestrijding van bij ministeriele regeling aangewezen verwilderde dieren en exoten²⁶ en bij de bestrijding van zwarte rat, bruine rat en huismuis (art. 3.30 lid 1 onder b Wnb).

²⁵ Het geweer kan dus wel worden gebruikt vanuit een stilstaande auto of vanuit een boot, echter als het geweer wordt gebruikt in het kader van de jacht, is gebruik vanuit een (stilstaande) auto verboden en ook vanuit een boot die harder vaart dan vijf kilometer per uur (zie jachtverboden).

²⁶ Op het ogenblik (bij de vaststelling van dit faunabeheerplan) heeft de minister geen verwilderde dieren of exoten aangewezen.

7 UITGEVOERD KONIJNENBEHEER 2016 – 2022

7.1 Faunabeheerplan en uitgevoerd konijnenbeheer

Het faunabeheer t.a.v. het konijn in de vorige planperiode is beschreven in het [Faunabeheerplan jachtsoorten Zuid-Holland 2017 – 2023](#). De FBE heeft dit faunabeheerplan op 23 mei 2017 ingediend ter goedkeuring bij GS van Zuid-Holland. Op 6 juli 2017 hebben GS het faunabeheerplan goedgekeurd voor de periode van 16 juli 2017 tot en met 15 juli 2023 (PZH-2017-606710455). In de periode 1 januari 2016 tot en met 15 juli 2017 was een faunabeheerplan van kracht waarin o.a. het beheer t.a.v. het konijn is beschreven. De FBE heeft dit faunabeheerplan op 9 september 2013 ingediend bij GS van Zuid-Holland ter goedkeuring. Op 18 oktober 2013 hebben GS het faunabeheerplan goedgekeurd voor een periode van vijf jaar, nl. tot en met 31 oktober 2018 (PZH-2013-437574258). Dit faunabeheerplan is vervallen op 16 juli 2017 met de goedkeuring van het opvolgende faunabeheerplan jachtsoorten 2017 – 2023. Vanwege de invoering van de Wet natuurbescherming was het noodzakelijk een nieuw faunabeheerplan op te stellen.

Voor oktober 2013 waren er faunabeheerplannen van kracht waarin konijnenbeheer ter bescherming van de openbare veiligheid (op specifieke locaties) werd beschreven. In het faunabeheerplan dat is goedgekeurd voor de periode 29 oktober 2013 tot en met 31 oktober 2018 is beheer ter voorkoming van schade aan sportvelden en begraafplaatsen daaraan toegevoegd. Vanaf 2010 zijn GS het bevoegd gezag voor het verlenen van ontheffingen ter beperking van schade aan begraafplaatsen²⁷.

Het in het faunabeheerplan jachtsoorten 2017-2023 beschreven konijnenbeheer is een voortzetting van het beheer van de daaraan voorafgaande jaren. Dit betekende concreet dat de jachthouder in de geopende jachtperiode ter voorkoming van verschillende vormen van schade konijnen bejaagde met de jachtmiddelen. Tevens werd er conform de landelijke vrijstellingsregeling opgetreden door verjaging en doden van konijnen bij de locaties waar schade was opgetreden of dreigde. Daarnaast waren er ontheffingen (zie hierna) voor duurzaam beheer op specifieke locaties die het gebruik van het geweer in de nacht met middelen aan het geweer om in de nacht te schieten mogelijk maakten. Ook mogelijk was het gebruik van het geweer in en nabij de bebouwde kom en in velden die niet voldoen aan de jachtveldvereisten. Doel van dit beheer was het bereiken en handhaven van een lage stand bij de schadelocatie.

In dit voorliggende faunabeheerplan wordt het konijnenbeheer zoals dat in de voorgaande planperiodes is uitgevoerd op specifieke locaties²⁸, voortgezet. Het is effectief en heeft geen invloed op de staat van instandhouding van het konijn.

²⁷ Voor 2010 was de minister bevoegd.

²⁸ In dit voorliggende faunabeheerplan is bestrijding op basis van de landelijke vrijstelling ter voorkoming van schade aan gewassen niet meer mogelijk. In de vorige planperiodes was dit wel mogelijk. In de praktijk zal er weinig verschil zijn omdat het konijnenbeheer dat is uitgevoerd bijna uitsluitend beheer betrof op industrieterreinen, bij infrastructuur en op begraafplaatsen en sportvelden.

7.2 Afgegeven ontheffingen en bezwaar en (hoger) beroep

In de periode 2016 – 2022 zijn verschillende ontheffingen voor beheer van het konijn van kracht geweest voor locaties waar konijnen schade kunnen aanrichten.

Op 26 november 2013 is op basis van het destijds van kracht zijnde faunabeheerplan een ontheffing verleend voor beheer van konijnen op industrieterreinen, bij (spoor)wegen en dijklichamen²⁹, op sportvelden en begraafplaatsen (ODH-2013-00006885). Deze ontheffing staat beheer gedurende het gehele etmaal toe, ook in en nabij de bebouwde kom en in velden die niet voldoen aan de jachtveldvereisten, met geweer, honden, jachtvogels, fretten, vangkooien, buidels en kunstmatige lichtbronnen, ook aan het geweer; daarnaast was het uithalen en dichtmaken van hollen van konijnen toegestaan. De inzet van preventieve middelen is niet verplicht. Als aanvulling op deze ontheffing zijn voor specifieke situaties ontheffingen verleend voor het gebruik van het luchtdrukgeweer en voor beheer op zondag (ODH-2014-00013197, ODH-2016-00034822 en ODH-2016-00096062).

Tegen de ontheffing die in 2013 aan de FBE is verleend, is bezwaar en beroep aangetekend. De rechtbank Den Haag heeft op 10 juli 2015 uitspraak gedaan (SGR 14/8117). De rechtbank verklaarde het beroep van de Faunabescherming ongegrond. Eerder kwam de bezwarencommissie tot hetzelfde oordeel t.a.v. het bezwaar³⁰.

Op 11 februari 2019 is op basis van het destijds van kracht zijnde faunabeheerplan³¹ een ontheffing verleend voor beheer van konijnen (ODH-2018-00143355):

- in en bij dijken/kaden die dienen ter kering van water;
- in en bij taluds van wegen en spoorwegen;
- op industrieterreinen;
- op begraafplaatsen;
- op sportvelden;
- aan andere vormen van eigendom.

Deze ontheffing staat beheer gedurende het gehele etmaal toe, ook in en nabij de bebouwde kom, in de afpalingsskring van een eendenkooi en in velden die niet voldoen aan de jachtveldvereisten, met luchtdrukgeweren, al dan niet voorzien van een geluiddemper en kunstmatige lichtbronnen,

²⁹ In de ontheffing staat: *bij waterkerende dijken en bij opgaande taluds van spoor en weginfrastructuur.*

³⁰ In 2014 heeft de Rb Den Haag uitspraak gedaan (SGR 13/6050) in een beroepsprocedure aangaande een ontheffing die in 2012 is verleend voor beheer van konijnen op een golfbaan te Wassenaar. In deze uitspraak staat onder 26 en 27: *“Voorts is volgens de rechtbank sprake van het in artikel 4, eerste lid, onder d, van het Besluit genoemde belang van de voorkoming of bestrijding van schade aangericht door konijnen op sportvelden. Het is voldoende aannemelijk geworden dat door de konijnenpopulatie op het terrein van de KHG&C schade wordt veroorzaakt waardoor gevaar bestaat voor letselschade bij sporters en personeel van de club. Bovendien blijkt uit het voorgaande dat ook sprake is van de bescherming van economische belangen. Hoewel dit niet expliciet blijkt uit de Nota van toelichting bij dit artikel, is de rechtbank van oordeel dat – naast het achterliggende belang van het voorkomen van letselschade bij sporters – ook economische belangen ten grondslag kunnen liggen aan het in artikel 4, eerste lid, onder d, van het Besluit genoemde belang. De rechtbank wijst in dat kader naar hetgeen in de Nota van toelichting ten aanzien van het aanpalende belang van het voorkomen en bestrijden van door konijnen (en vossen) aangerichte schade op industrieterreinen is vermeld. Tot slot is de rechtbank van oordeel dat, gelet op hetgeen is aangevoerd, voldoende aannemelijk is gemaakt dat geen andere bevredigende oplossing bestaat en dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.”*

³¹ Dit betreft het aan voorliggend faunabeheerplan voorgaande plan, van kracht tot en met 15 juli 2023.

met een kaliber van .22 (5.56 mm) en een mondingsenergie van tenminste 20 Joule, geweren (ook met kunstmatige lichtbronnen aan het geweer), honden, fretten en buidels, vang- en drijfnetten, kastvallen en vangkooien. De inzet van preventieve middelen is niet verplicht.

Als aanvulling op deze ontheffing, is op 26 februari 2020 ontheffing verleend voor het gebruik van een (luchtdruk)geweer voorzien van een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten (ODH-2019-00103668).

Op 5 januari 2021 is de ontheffing van 11 februari 2019 (ODH-2018-00143355) door de rechtbank Den Haag vernietigd, waardoor naast betreffende ontheffing ook de aanvullende ontheffing (ODH-2019-00103668) niet langer kon worden gebruikt. De Omgevingsdienst Haaglanden heeft daarop op 13 september 2021 een nieuw, nader onderbouwd, besluit tot ontheffing genomen. Dit betreft de ontheffing 00610390-00014775. Het bijbehorende aanvullende besluit is op 17 september 2021 genomen, en betreft ontheffing 01006940-00014760.

Tegen de ontheffing, verleend op 11 februari 2019, is bij de rechtbank Den Haag beroep ingesteld door de Stichting Animal Rights en de Stichting Fauna4life. Op 5 januari 2021 heeft de rechtbank [uitspraak gedaan](#), waarbij het beroep gegrond is verklaard en het besluit is vernietigd. De FBE heeft bij Raad van State hoger beroep aangetekend. Animal Rights en Fauna4life hebben daarop incidenteel hoger beroep ingesteld.

Tegen het nieuwe besluit van 13 september 2021 (00610390-00014775) hebben Animal Rights en Fauna4life in het kader van de hoger beroepszaak hun zienswijze op dit besluit bij de Raad van State ingediend. De Raad van State heeft deze zienswijze gevoegd bij het incidentele hoger beroep op het oorspronkelijke besluit. Op moment van vaststelling van dit faunabeheerplan is er door de Raad van State in deze procedure nog geen uitspraak gedaan.

7.3 Gegevens gedode dieren

Jachthouders waren tot de invoering van de Wnb op 1 januari 2017, niet verplicht te rapporteren over het aantal op jacht en landelijke vrijstelling gedode dieren. Sinds 2011 konden ze deze gegevens wel rapporteren aan de FBE. Vanaf 2013 is steeds meer afschot gemeld. Dit kwam doordat de WBE's en FBE er bij de jachthouders op aandrongen om te rapporteren. Sinds 2017 zijn jachthouders verplicht om het afschot te registreren in het online datasysteem van de FBE (Dora). Hierdoor zijn de gegevens vanaf 2017 het meest compleet.

In de afgelopen 6 jaar zijn er enkele wijzigingen opgetreden in de begrenzings van de WBE's door fusies en herbegrenzings, waardoor in de tabel met het gerapporteerde afschot lege datahokken te zien zijn. De wijzigingen betreffen de volgende:

- WBE's De Gouwe Driehoek, Driebruggen en Reeuwijkse plassen zijn gefuseerd naar de WBE Reeuwijk e.o. Dit heeft tot gevolg dat er sinds 2016 geen registraties meer hebben plaatsgevonden op de drie aparte WBE's, maar in plaats daarvan op de nieuwe WBE.
- WBE's Tielerwaard-West en Vijfheerenlanden zijn gedeeltelijk bij WBE's in provincie Utrecht gaan horen (als gevolg van herindeling van de grondgebieden van de provincies per 1 januari 2019), Tielerwaard-West grotendeels en Vijfheerenlanden voor ongeveer één derde. De 'overgebleven' delen van deze WBE's zijn gefuseerd met de reeds bestaande WBE Alblasserwaard-Oost. Ook hier dient rekening mee te worden gehouden bij het lezen van de gegevens; de registraties van het Zuid-Hollandse deel van Tielerwaard-West en Vijfheerenlanden zijn samengegaan met die van Alblasserwaard-Oost.

Gerapporteerde aantallen

Hierna volgt een aantal tabellen die inzicht verschaffen in de gerapporteerde aantallen gedode konijnen in de beheerjaren 2016 tot en met 2022 (tabel 1 t/m 3 en afbeelding 10). In de daarop volgende paragrafen wordt voor de specifieke locaties een nadere toelichting gegeven. Aan de hand van de tabel 1 met de index van afschot over de beheerseizoenen heen, wordt een beeld verkregen over in welke mate afschot heeft plaatsgevonden. Wat daarbij opvalt is dat het afschot na 2017 eerst nog behoorlijk is toegenomen maar daarna aanzienlijk is afgenomen. Dit is te verklaren vanuit het stringent ingezette konijnenbeheer door de FBE met name op industrieterreinen en sportterreinen. In [paragraaf 7.5](#) volgt een nadere toelichting.

Tabel 1: Index voor mate van afschot over de beheerseizoenen heen, waarbij voor het seizoen 2017-2018 de index op 100 is gezet vanwege de inwerkingtreding van de registratieverplichting op grond van de Wnb in 2017.

Seizoen	16-17	17-18	18-19	19-20	20-21	21-22	22-23
Zuid-Holland	145	100	150	172	104	62	52

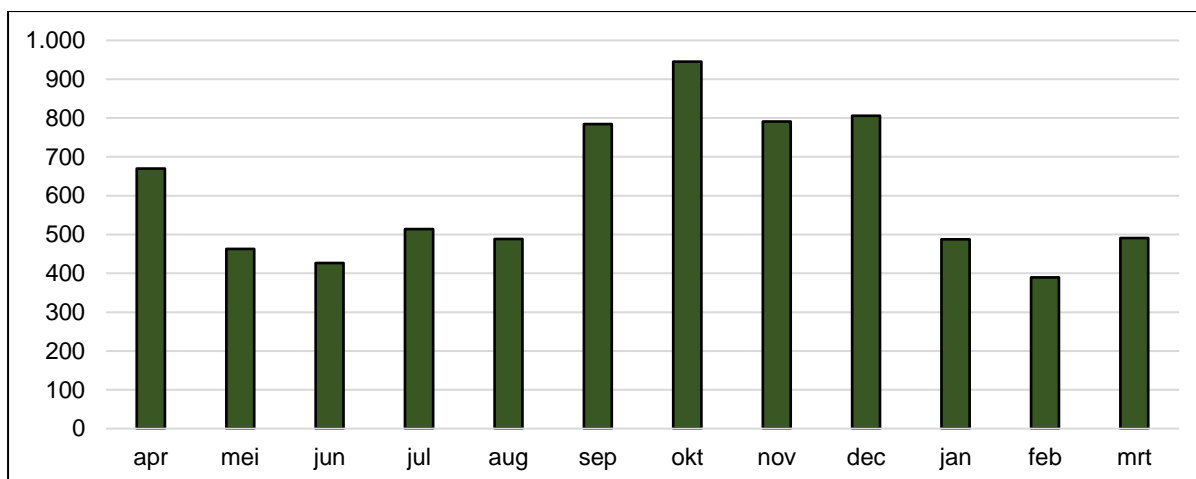
Tabel 2: Totaal aantal gerapporteerde gedode konijnen in de periode 2016 t/m 2022. NB. Voor de WBE Vijfheerenlanden geldt dat er sinds 2019, vanwege de provinciale herindeling tussen de provincies Zuid-Holland en Utrecht waarbij dit gebied is overgegaan naar de provincie Utrecht, geen rapportages meer bij de FBE zijn binnengekomen.

WBE	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ade	1	0	0	0	0	0	0
Alblasserwaard-Oost	43	88	85	144	39	35	17
Alblasserwaard-West	17	13	11	3	0	0	0
De Aarlanden	41	0	0	21	5	0	0
Delfland	79	153	87	47	43	12	14
Duin- en Bollenstreek	931	156	297	1.675	1.121	420	286
Eiland IJsselmonde	26	12	3	20	63	49	42
Goeree-Overflakkee	451	231	185	175	43	19	238
Hoeksche Waard	235	135	147	113	82	9	0
Krimpenerwaard	4	0	30	13	2	0	0
Putten	17	9	9	6	17	23	24
Reeuwijk e.o.	23	11	24	0	0	0	0
Rijnland Zuid	72	14	6	0	4	5	11
Schieland	179	322	334	427	183	82	70
Vijfheerenlanden	23	18	23	0	0	0	0
Voorne	7.067	5.093	7.266	7.518	6.395	3.860	3.443
Zuid-Holland	9.209	6.255	8.507	10.162	7.997	4.514	4.145

Tabel 3: Totaal aantal gerapporteerde gedode konijnen op ontheffing en jacht/vrijstelling in de periode 2016 t/m 2022; de gedode konijnen op ontheffing voor duurzaam beheer zijn uitgesplitst naar de schadelocaties opgenomen.

Jaar	Begraafplaatsen	Industrie-terreinen	Overige locaties (recreatie-terreinen)	Sportvelden	Wegen en dijken	Onbekend	Vrijstelling /jacht	Totaal
2016*	0	6.737	0	0	0	0	2.472	9.209
2017	28	4.643	121	379	701	10	373	6.255
2018	8	6.861	19	293	693	32	601	8.507
2019	10	6.187	154	1.823	439	0	1.549	10.162
2020	0	5.686	88	816	353	4	1.050	7.997
2021	0	3.319	97	431	40	0	627	4.514
2022	9	3.361	118	299	110	24	224	4.145

* Wegens het niet volledig digitaal registreren in 2016 kan er niet worden achterhaald in welke gebieden de konijnen precies zijn gedood. De registraties in het havengebied van Rotterdam zijn gerangschikt onder ontheffing. De overige registraties zijn opgenomen onder vrijstelling/jacht.

Afbeelding 10: Spreiding gedode konijnen over de maanden, over de jaren 2016 t/m 2022

7.4 Evaluatie faunabeheer 2016 t/m 2022: algemeen

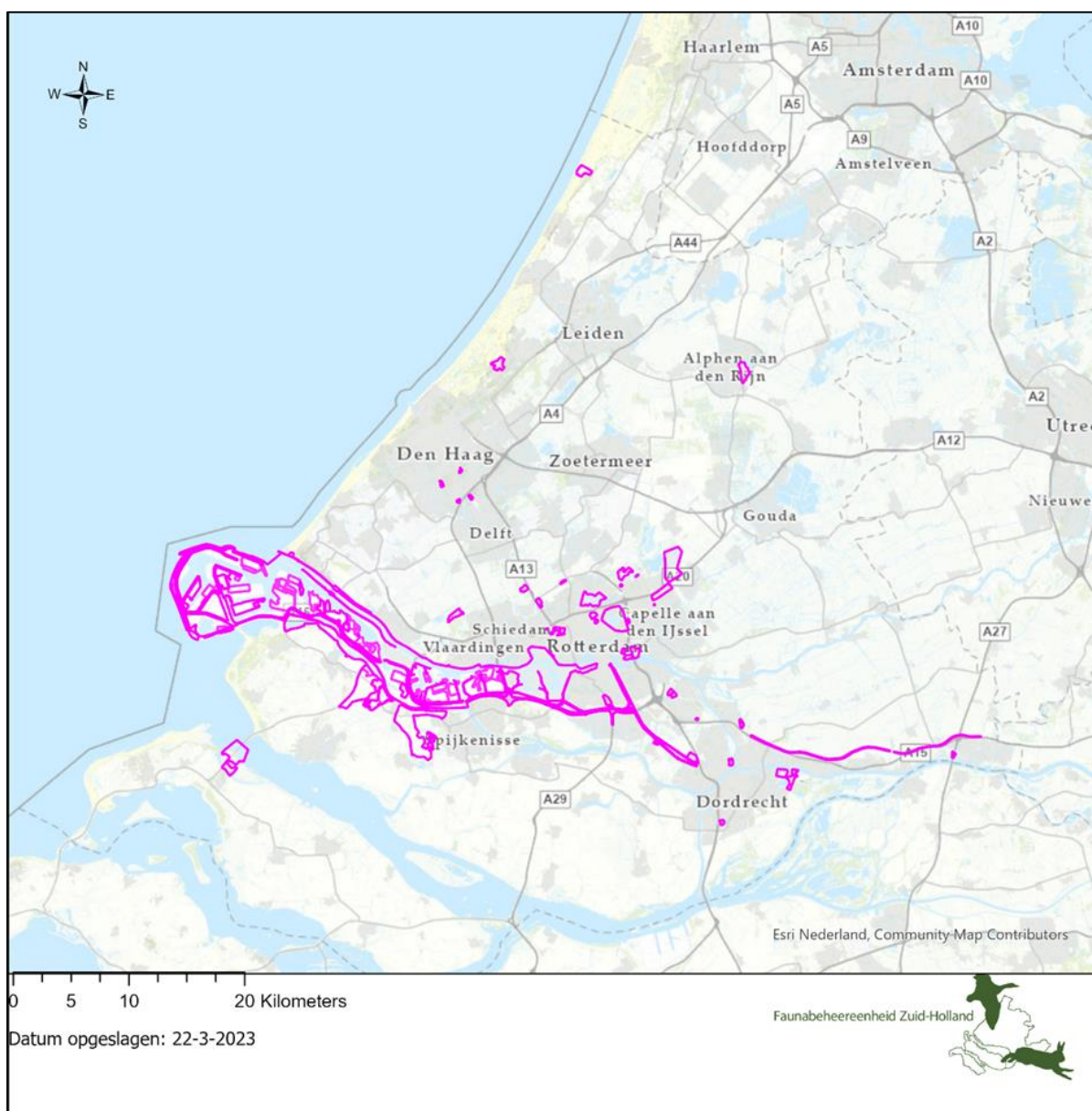
Uit de hiervoor opgenomen gegevens blijkt dat verreweg het grootste deel van het konijnenbeheer is uitgevoerd op ontheffing op industrieterreinen, bij (spoor)wegen en dijken, op sportvelden, begraafplaatsen en overige schadelocaties (recreatieterreinen) in het belang van de openbare veiligheid en volksgezondheid. De FBE heeft toestemming gegeven voor het gebruik van de ontheffing op basis van een plan van aanpak van de beheerder/eigenaar van de gronden. Voordat toestemming werd gegeven, werd bekeken of de aanpak paste binnen de kaders van faunabeheerplan en ontheffing.

De FBE streefde in de afgelopen beheerplanperiode een stringente aanpak na: de stand diende plaatselijk op de schadelocatie - bij het talud, bij de leidingstraat, op het bedrijventerrein enz. - op maat gesneden (zover mogelijk) te worden verlaagd. De konijnenstand is daardoor beheersbaar te maken, en daarmee ook zoveel mogelijk de schade en risico's. Het konijn is echter nooit ver weg. Redenen hiervoor zijn dat konijnen zeer snel kunnen reproduceren en holen hebben waarin ze zich kunnen verschuilen. Hoe hoger de stand wordt gehouden, hoe meer konijnen moeten worden gedood om de schade te voorkomen. Het beheer diende dus te zijn gericht op het bereiken en behouden van een minimale stand bij de schadelocatie en dit beheer diende in de eerste plaats te worden uitgevoerd in de periode van 1 augustus tot en met 31 januari, buiten de voortplantings- en zoogperiode. Aanvullend optreden buiten deze periode bleek door de gehele provincie heen echter vaak nodig, zoals blijkt uit de spreiding van het afschot over de maanden (afbeelding 10) en het aantal toestemmingen voor het gebruik van de ontheffing (tabel 4 en afbeelding 11). Schade kan gedurende het gehele jaar ontstaan. Ook de keuze voor het nastreven van een minimale stand, wat een keuze is voor een zo laag mogelijk aantal te doden dieren, brengt met zich mee dat beheer buiten de periode van 1 augustus tot en met 31 januari nodig is.

Bijna al het beheer heeft plaatsgevonden op specifieke schadelocaties. Dit betekent dat in het grootste deel van Zuid-Holland geen konijnen zijn gedood ondanks het gegeven dat de jacht tot en met 31 januari 2022 mogelijk was.

Tabel 4: Aantal afgegeven toestemmingen voor gebruik van de ontheffing uitgesplitst naar locaties.

Jaar	Begraafplaatsen	Industrieterreinen	Overige locaties (recreatieterreinen)	Sportvelden	Taluds	Totaal
2016	6	35	2	16	6	65
2017	5	35	1	10	7	58
2018	4	41	1	4	6	56
2019	3	30	2	10	4	49
2020	4	35	2	6	5	52
2021	2	29	2	2	4	39
2022	3	24	1	3	2	33

Afbeelding 11: Weergave locaties waarvoor toestemming is verleend voor gebruik van de ontheffing.

Gebruik ontheffing voor duurzaam beheer: plan van aanpak

Zoals hiervoor al aangegeven, gaf de FBE toestemming voor gebruik van de ontheffing op basis van een plan van aanpak van de beheerder van de gronden. De doelstelling van het beheer moest zijn het bereiken van een zo laag mogelijke stand op de schadelocatie. Daarbij gold wel dat op begraafplaatsen, sportvelden en recreatieterreinen de stand plaatselijk hoger mocht blijven. In het plan van aanpak moest verder o.a. worden aangegeven welke beheermaatregelen en in welke perioden zijn en zullen worden genomen en daarnaast welke werende en verjagende maatregelen zijn ingezet of zullen worden ingezet. In ieder geval bij de golfbanen in de duinen is een konijnenkerend raster verplicht. Ook van andere (langdurige) gebruikers van de ontheffing werd verwacht dat zij preventieve maatregelen namen. Vanaf het jaar 2017 waren de gebruikers van de ontheffing ook verplicht in het voorjaar de konijnen te tellen. Mede hierdoor en doordat toestemming voor het gebruik van de ontheffing ieder jaar moest worden aangevraagd, kon het beheer (na een aantal jaren) via de plannen van aanpak goed worden geëvalueerd en zo nodig worden bijgesteld. Dit heeft geleid tot beheer - inclusief de inzet van preventieve middelen - dat op maat is gesneden per schadelocatie, minder gedode konijnen en betere beheersing van de risico's.

Veiligheidsbeoordeling

Voordat door de FBE toestemming gaf voor beheer in en nabij de bebouwde kom en in velden die niet voldoen aan de jachtveldvereisten, diende de aanvrager een veiligheidsbeoordeling van de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid te overleggen.

7.5 Evaluatie faunabeheer op industrieterreinen en bij (spoor)wegen en dijken

In tabel 2 (Totaal aantal *gerapporteerde gedode konijnen in de periode 2016 t/m 2022*) is per schadelocatie het beheer op ontheffing weergegeven en daarnaast het beheer op vrijstelling/jacht (niet uitgesplitst naar schadelocatie).

Het uitgevoerde beheer op industrieterreinen en bij (spoor)wegen en dijken kan vallen onder de in [paragraaf 1.3](#) van dit faunabeheerplan opgesomde wettelijke belangen 1, 3, 4 en 5.

De ontheffingen zie ook ([paragraaf 7.2](#)) zijn vooral gebruikt door bedrijven in het havengebied van Rotterdam. Dit was gezien de hoge konijnenstand en de risico's voor de openbare veiligheid in dit gebied volgens verwachting. Zoals eerder aangegeven had de FBE de afgelopen beheerplanperiode als doelstelling voor het beheer om een zo laag mogelijke konijnenstand op de schadelocaties te bereiken. Immers, hoe lager de stand, des te minder schade en risico's en des te minder konijnen er gedood hoeven te worden. Deze aanpak is vooral op industrieterreinen van belang omdat hier kwantitatief veruit de grootste aantallen konijnen werden gedood. Voorafgaand aan de toestemmingverlening door de FBE voor het gebruik van de ontheffing, waren de gebruikers verplicht een plan van aanpak op te stellen voor het voorgenomen gebruik en de te realiseren stand. Door deze werkwijze in combinatie met de verplichting van een voorjaarsstelling, kon het beheer (na een aantal jaren) goed worden geëvalueerd via de jaarlijkse plannen van aanpak en zo nodig worden bijgesteld.

Uit tabel 2 blijkt dat deze inzet vruchten heeft afgeworpen: het aantal gedode konijnen is sinds 2019 aanzienlijk afgenomen van zo'n 7.500 naar 3.350, een daling van meer dan 50%. Ook het aantal gedode konijnen (na)bij taluds van wegen en dijken is in deze beheerperiode zeer aanzienlijk afgenomen : van zo'n 700 naar zo'n 100 per jaar.

In de periode 2017 - 2022 maakten gemiddeld per jaar 32 bedrijven in het Rotterdamse havengebied gebruik van de ontheffing (zie tabel 4). Buiten het havengebied van Rotterdam maakten twee bedrijven gebruik van de ontheffing. Beheer bij taluds ((spoor)wegen en dijken) vond gemiddeld per jaar plaats op vijf locaties waarvan één locatie binnen het havengebied van Rotterdam is gelegen.

Uit de rapportages blijkt dat naast het geweer met instrument om in de nacht te schieten, fretten met buidels en fretten met het geweer worden gebruikt. De ontheffing werd het gehele jaar gebruikt maar in de tweede helft van het jaar werden aanzienlijk meer konijnen gedood, in de maanden augustus, september en oktober werden over het algemeen de hoogste aantallen konijnen gedood (afbeelding 10).

Deze beheermogelijkheden van de ontheffing zullen ook in de toekomst nodig blijven. De provincie heeft in het verleden geen preventieve middelen verplicht gesteld en er zijn ook geen middelen bekend die schade afdoende kunnen voorkomen en ook haalbaar zijn. Dit is op dit moment nog steeds van toepassing. Aan uitvoerders wordt wel gevraagd om waar mogelijk maatregelen te nemen (bijv. habitatbeheer).

7.6 Evaluatie faunabeheer op begraafplaatsen

Uit eerdere evaluaties van faunabeheerplannen voor konijn bleek al dat het niet mogelijk is om begraafplaatsen konijnenkerend af te rasteren. In de periode 2017 - 2022 is per jaar gemiddeld aan 4 begraafplaatsen toestemming verleend om de ontheffing te gebruiken (tabel 4). Uit eerdere evaluaties bleek dat over het algemeen op begraafplaatsen met behulp van fretten, buidels en vangkooien wordt opgetreden en dat doorgaans het gebruik van het geweer en het gebruik van kunstlicht gedurende de nacht minder nodig was. Dit bleek ook in de afgelopen beheerperiode, waar het aantal gedode konijnen per jaar afnam van ongeveer 30 naar zo'n 10 exemplaren (tabel 3). Een verklaring hiervoor is dat preventieve maatregelen in combinatie met het kortdurende uitgevoerde nachtelijke beheer de stand dusdanig heeft verlaagd dat er minder beheer nodig was. Zo heeft de gemeente Rotterdam op drie begraafplaatsen dit beheer uitgevoerd, waardoor de overlast aldaar is geminimaliseerd.

7.7 Evaluatie faunabeheer op sportvelden en overige locaties (o.a. recreatieterreinen)

Uit eerdere evaluaties van faunabeheerplannen voor konijn bleek al dat het niet mogelijk is om sportvelden konijnenkerend af te rasteren. In de periode 2017 - 2022 is per jaar gemiddeld voor 6 sportterreinen toestemming verleend om de ontheffing te gebruiken (tabel 4). Het aantal gedode konijnen daalde in de afgelopen beheerperiode van ongeveer 1.800 naar zo'n 300 per jaar. Ook hier blijkt dat het ingezette beheer tot aanzienlijke verlaging van het aantal gedode konijnen heeft

geleid, met als voorbeeld een sportterrein in de WBE Duin- en Bollenstreek waar na 2 jaar van intensief beheer het aantal gedode dieren in de daarop volgende jaren aanzienlijk afnam (tabel 4). Daarnaast is in de periode 2017 - 2022 toestemming gegeven om de ontheffing te gebruiken op recreatieterreinen: één of twee toestemmingen per jaar (tabel 4). Gemiddeld zijn in deze periode 100 konijnen per jaar gedood op recreatieterreinen (tabel 3)

7.8 Evaluatie faunabeheer ter bescherming van gewassen

Er zijn bij de FBE de afgelopen beheerperiode geen signalen binnengekomen dat de mogelijkheden die vrijstelling (en jacht) bieden als het gaat om (dreigende) schade aan gewassen, onvoldoende zijn om die schade te voorkomen. Dit beeld is ten opzichte van de daaraan voorafgaande beheerperiode 2013 -2018 niet veranderd. Er is daarom ook in de afgelopen beheerperiode geen aanvullende ontheffing aangevraagd ten behoeve van het beheer ter voorkoming van schade aan gewassen.

8 FAUNABEHEER 2023-2029

8.1 Voortzetting konijnenbeheer

In de planperiode van dit faunabeheerplan vindt er in grote lijnen geen wijziging plaats ten opzichte van het faunabeheer in de vorige planperiode. Zie voor een omschrijving van dit faunabeheer [paragraaf 1.2 tot en met 1.6](#) en hoofdstuk [6](#) en [7](#) van dit faunabeheerplan. Dit faunabeheer is effectief gebleken, heeft geleid tot een aanzienlijke daling in de omvang van het aantal gedode konijnen en heeft geen invloed gehad op de staat van instandhouding van het konijn. Naar verwachting geldt dit ook voor het faunabeheer in de periode 2023 - 2029 ([paragraaf 4.4](#)).

Er zijn wel enkele wijzigingen t.o.v. het beheer in de vorige planperiode. In de eerste plaats wordt de categorie "overige locaties" beperkt tot openbare locaties. Dit betekent concreet dat konijnenbeheer kan plaatsvinden op de volgende specifieke locaties: industrieterreinen, bij (spoor)wegen en dijklichamen, op begraafplaatsen en sportvelden, en op overige locaties, te weten openbare locaties waar door graverij door konijnen verzakking van bebouwing of schade vergelijkbaar met de schade die konijnen op sportvelden kunnen veroorzaken, is of dreigt te ontstaan.

In de tweede plaats is de jacht op het konijn sinds 2022 gesloten (en wordt dus niet uitgevoerd) en het is niet onwaarschijnlijk dat dit gedurende de looptijd van het faunabeheerplan zo blijft.

Voor het konijnenbeheer op bovengenoemde specifieke locaties heeft dit tot gevolg dat het konijnenbeheer wordt uitgevoerd op landelijke vrijstelling en/of ontheffing voor duurzaam beheer en niet meer op basis van de jacht. In de uitvoeringspraktijk heeft dit geen gevolgen. Het uitvoeren van de jacht is ook de basis voor het voorkomen van schade aan gewassen. Het is mogelijk dat het niet kunnen uitvoeren van de jacht tot schade aan gewassen en schade op niet-openbare locaties zal leiden.

In de derde plaats wordt de landelijke vrijstelling alleen uitgevoerd op de bovengenoemde specifieke locaties en dus niet meer op locaties waar schade aan gewassen en schade op niet-openbare locaties dreigt. De reden hiervoor is dat bij het vaststellen van dit faunabeheerplan, gezien de gewijzigde situatie, niet is te onderbouwen of en waar en in welke mate schade kan

ontstaan. Mocht er toch aanzienlijke schade ontstaan, vraagt de FBE een ontheffing voor beheer aan. Dit is conform Raad van State 19 april 2023, [ECLI:NL:RVS:2023:1545](#).

Het voorgaande betekent dat de FBE voor de faunabeheerplanperiode een ontheffing zal aanvragen voor duurzaam beheer vergelijkbaar met de ontheffingen zoals aangevraagd en verleend in 2021 en beschreven in [paragraaf 7.2](#). Deze ontheffing is wederom noodzakelijk om op de bovengenoemde specifieke locaties in Zuid-Holland het geweer in de nacht te kunnen gebruiken. Al deze locaties hebben met elkaar gemeen dat konijnen er schade veroorzaken en beheer overdag niet of beperkt mogelijk is. Dit vloeit o.a. voort uit de functies van deze locaties waardoor overdag veelal mensen aanwezig zijn. De aanwezigheid van mensen overdag leidt ertoe dat het gebruik van het geweer overdag uit o.a. veiligheidsoverwegingen niet gewenst is.

De landelijke vrijstelling staat naast het gebruik van het geweer ook andere middelen voor beheer toe (artikel 3.3 derde lid Rnb), zoals voor konijnen de inzet van fretten, buidels, vangkooien of jachtvogels. Deze middelen worden lokaal ook wel gebruikt maar zijn alleen overdag mogelijk en leveren in de praktijk onvoldoende resultaat op. Het werken met fretten en buidels of vangkooien is zeer arbeidsintensief en lang niet overal mogelijk in verband met de ligging van de hollen. Het vorenstaande geldt ook voor de bestrijding met behulp van een jachtvogel, waarbij geldt dat deze methode met name verjagend werkt en nog minder succesvol is voor wat betreft het doden van konijnen. De aanwezigheid van mensen overdag is om diverse redenen een ernstige belemmering voor het faunabeheer op welke wijze dat ook wordt uitgevoerd.

Daarnaast zijn konijnen vooral 's nachts actief. Dat maakt bestrijding overdag lastig omdat de konijnen zich dan doorgaans in hun hollen bevinden. Omdat het konijn een nachttactief dier is en zich vooral dan laat zien, is beheer gedurende de nacht met gebruikmaking van een geweer verreweg de meest effectieve methode, zeker wanneer dat geweer voorzien is van nachtzichtapparatuur. Zonder de mogelijkheid om 's nachts het geweer te gebruiken kan op veel van de aangegeven locaties niet effectief worden opgetreden om schade of overlast door konijnen te voorkomen.

De FBE geeft toestemming voor het gebruik van de vrijstelling en/of ontheffing op basis van een plan van aanpak. In de vorige planperiode was het plan van aanpak alleen verplicht voor het gebruik van de ontheffing. Omdat het beheer op vrijstelling en ontheffing alleen wordt uitgevoerd op specifieke locaties en dus integraal met elkaar samenhangt, is hiervoor gekozen.

8.2 Escalatieladder

Omdat de jacht niet is geopend wordt het beheer uitgevoerd op grond van de vrijstelling en/of de ontheffing. Indien de vrijstelling ook wegvalt, wordt het beheer uitgevoerd op grond van de ontheffing. Het beheer op vrijstelling en/of ontheffing kan alleen worden uitgevoerd op basis van een plan van aanpak van de beheerder van de gronden. Dit plan van aanpak moet voldoen aan de kaders van dit faunabeheerplan. Onderdeel van het plan van aanpak is de verplichte inzet, waar (gedeeltelijk) effectief en mogelijk, van werende en verjagende middelen (trede 1). Doel van het beheer moet zijn het bereiken en behouden van een lage stand bij de schadelocatie. Optreden in de periode 15 augustus tot en met 31 januari is de basis voor het verlagen van de stand (trede 2). Dit is de periode waarin voorheen de jacht was geopend; deze periode is afgestemd op de

voortplantingsperiode van het konijn³². Om de stand laag te houden is echter in de regel ook optreden buiten het jachtseizoen nodig (trede 3).

Deze escalatieladder gaat uit van het gesloten blijven van de jacht. Indien de jacht toch wordt geopend, wijzigt de escalatieladder niet fundamenteel. Voor de uitvoering van alleen de jacht, is echter geen plan van aanpak verplicht en derhalve ook niet de inzet van werende en verjagende middelen³³.

Afbeelding 12: Escalatieladder konijn

8.3 Beperking optreden in Natura 2000-gebieden en rustgebieden voor trekganzen

In de Wnb staat het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden naast het beschermingsregime voor beschermde soorten. Uit jurisprudentie ([ABRvS 29 december 2004, ECLI:NL:RVS:2004:AR8370i](#)) is gebleken dat de toetsing voor vergunningverlening (Natura 2000) en ontheffingverlening (voor soortenbescherming) ook gescheiden verloopt. Dit betekent concreet dat dit faunabeheerplan is toegespitst op de soortenbescherming, waarbij geen toetsing op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden heeft plaatsgevonden. Voor Natura 2000-gebieden geldt dat activiteiten die een significant negatief effect op de Natura 2000-waarden kunnen hebben, vergunningplichtig zijn. Deze vergunningplicht geldt niet wanneer de activiteit is beoordeeld en vrijgesteld in een Natura 2000-beheerplan. Bij twijfel over een mogelijk significant effect, kan een bestuurlijk oordeel aan het bevoegd gezag worden gevraagd. Echter, de Wnb schrijft niet concreet voor dat een vergunning of bestuurlijk oordeel noodzakelijk is om faunabeheer te kunnen uitvoeren in een Natura 2000-gebied. Het is aan de uitvoerder zelf om te

³² Toelichting Regeling natuurbescherming onder 3.2

³³ Zodra naast de jacht ook vrijstelling en/of ontheffing worden ingezet, is een plan van aanpak verplicht.

beoordelen of de uitvoering van het konijnenbeheer op een bepaalde locatie op een bepaald moment kan leiden tot significante effecten en daarmee mogelijk vergunningplichtig is.

De grondgebruikers die meedoen met de GS-regeling ten aanzien van de rustgebieden voor trekganzen (deze grondgebruikers zijn vaak geen jachthouder), hebben middels overeenkomsten toegezegd de ganzen niet te verontrusten in de winterperiode.

8.4 Organisatie uitvoering

De FBE is er verantwoordelijk voor dat de uitvoering van het faunabeheer plaatsvindt in overeenstemming met dit faunabeheerplan. Daarnaast is de FBE, na het verkrijgen van een ontheffing, als ontheffinghouder verantwoordelijk voor een zorgvuldige uitvoering van de ontheffing. Vandaar dat in het faunabeheerplan in deze paragraaf aandacht wordt besteed aan de organisatie van deze uitvoering en regels daaromtrent.

Degenen die het faunabeheerplan uitvoeren zijn lid van de WBE (art. 3.14 lid 1 Wnb) en daarmee aangesloten bij de FBE. De uitvoerders hebben in verband met de aanvraag om toestemming voor het beheer en de registratieplicht ook een account in Dora, het digitale registratiesysteem van de FBE. De jacht wordt (als geopend) uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de jachthouder (die lid is van de WBE). De jachthouder is verantwoordelijk voor de correcte rapportage over zijn jachtveld. De jachthouder kan bij de FBE toestemming aanvragen om gebruik te mogen maken van de vrijstelling of ontheffing. Ook dan is de jachthouder verantwoordelijk voor de correcte rapportage over zijn jachtveld.

Indien faunabeheer plaats vindt ten behoeve van een bedrijf of een organisatie, vraagt dit bedrijf of die organisatie de toestemming aan. Het betreffende bedrijf of organisatie dient daartoe lid te zijn van de WBE. Het bedrijf of de organisatie heeft in verband met de aanvraag om toestemming en de registratieplicht een account in Dora, het digitale registratiesysteem van de FBE.

Het bedrijf of de organisatie is verantwoordelijk voor de correcte uitvoering van de maatregelen volgens de voorschriften van de vrijstelling en/of ontheffing en het faunabeheerplan. Het bedrijf of de organisatie is verantwoordelijk voor de correcte registratie van de uitgevoerde maatregelen.

Alle gedode konijnen worden, inclusief datum en locatie, op de door de FBE bij het toestemmingsformulier voorgeschreven wijze gerapporteerd via Dora.

Gezien de wettelijke regeling zijn alle jachthouders met een jachtakte die gebruik maken van een ontheffing van de FBE aangesloten bij een WBE en daarmee bij de FBE. Jachthouders zonder jachtakte die niet zijn aangesloten bij de WBE en de FBE, kunnen gebruik maken van een ontheffing van de FBE onder de voorwaarde dat de uitvoerder lid is van de WBE.

9 LITERATUUR

- Buij, R., Lammertsma, D., & Melman, Th. C. P. (2018). *Overzicht onderzoek schadesoorten in Nederland en Leidraad beoordeling onderzoek wildschade (Rapport 2888)*.
- Buij, R., Lammertsma, D. R., & Melman, Th. C. P. (2016). *Effectiviteit wildschadepreventie; Beoordelingsmethodiek en literatuurreview (Alterra-rapport 2740)*.
- Dekker, J., Drees, M., Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J., Canters, K., & Buijs, J. (2016a). Konijn *Oryctolagus cuniculus*. In *Atlas van de Nederlandse Zoogdieren* (pp. 155–157). Naturalis Biodiversity Centre & EIS Centrum Insecten en andere ongewervelden.
- Dekker, J., Drees, M., Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J., Canters, K., & Buijs, J. (2016b). Konijn *Oryctolagus cuniculus*. In *Atlas van de Nederlandse Zoogdieren* (pp. 155–157). Naturalis Biodiversity Centre & EIS Centrum Insecten en andere ongewervelden.
- Dekker, J. J. A., Drees, J. M., Moerman, M. P., Nijssen, M., Oostermeijer, J. G. B., & Seip, L. (2022). *HERSTEL KONIJNENPOPULATIES IN DE KUSTDUINEN*. www.natuurkennis.nl
- Dekker, J., & van Norren, E. (2021). *Achteruitgang van haas en konijn sinds 1950. Oorzaken en beschermingsmogelijkheden. (Rapport 2020.24)*. .
- DG Environment. (2017a). *Reporting under Article 12 of the Birds Directive Explanatory Notes and Guidelines for the period 2013-2018*.
- DG Environment. (2017b). *Reporting under Article 17 of the Habitats Directive: Explanatory notes and guidelines for the period 2013-2018*.
- Drees, M., Goddijn, H., Broekhuizen, S., Dekker, J., & Klees, D. (2007). *Wilde konijnen*. KNNV Uitgeverij.
- Guldmond, J., Kloen, H., & Keuper, D. (2016). *Wat is de potentiële faunaschade aan landbouwgewassen zonder afschot in Zuid-Holland? .* Centrum voor Landbouw en Milieu.
- Ijzer, J., Zeeland, Y. R. A., Montizaan, M. G. E., Egbrerink, H. F., Köning, P., & van Geijlswijk, I. M. (2016). Introductie van een nieuw type virus in Nederland in 2015. Rabbit Hemorrhagic Disease Virus-2 (RHDV-2): bij de konijnen af. *Tijdschrift Voor Diergeneeskunde*, 141(3), 24–31.
- Kaetzke, P., Niedermeijer, J., & Massetti, M. (2003). *Oryctolagus cuniculus - Europäisches Wildkaninchen*. In F. Krapp (Ed.), *Handbuch der Säugetiere Europas. Band 3/II. Hasentiere Lagomorpha* (pp. 187–289). AULA-Verlag.
- Koninkrijk der Nederlanden. (2016). *Staatscourant Nr. 55791*.
- Lensink, R., Strucker, R., & Beuker, D. (2014). *Effectiviteit verschillende regiems van verjaging en afschot in relatie tot schade aan akkerbouwgewassen*.
- Lockley, R. M. (1964). *The Private Life of the Rabbit. An Account of the Life History and Social Behaviour of the Wild Rabbit*. Andre Deutsch Ltd.
- Long, J. L. (2003). *Introduced mammals of the world: their history, distribution and influence*. CABI.
- NDFD. (2023). *Verspreidingsatlas konijn*. <https://www.verspreidingsatlas.nl/8496185>.
- Oord, J. G., & Faunafonds. (2009). *Handreiking Faunaschade*.
- Provincie Zuid-Holland. (2022). *Natuurbeheerplan Zuid-Holland 2023*.
- Staatsblad. (2000). Besluit faunabeheer. *Staatsblad van Het Koninkrijk Der Nederlanden*, 522, 6–6.
- Ter Harmsel, R., Bijlsma, R. J., van der Grift, E., Villing, N., van Eupen, M., Biersteker L., & Los, S. (2022). *Staat van instandhouding haas en konijn. Rapport 3153*.

Thompson, H. V., & Worden, A. N. (1956). *The Rabbit*. Collins.
van Zalinge, A. (2021). HET OUDSTE KONIJN VAN NEDERLAND. *Erfgoed Haarlem*, 7.
Zoogdierverseniging. (2022, December 1). Telganger 2022-2. *NEM Meetprogramma Dagactieve
Zoogdieren*, 34.